

БИЛТЕН BULLETIN

ТРИ
ВО
ЕДНО

THREE
in
ONE

Ф

$\frac{20}{200}$

1

Д У

$\frac{20}{100}$

2

С К О

$\frac{20}{70}$

3

П Ј Е 4

$\frac{20}{50}$

4

5 Г О Д И

$\frac{20}{40}$

5

Н И 1 9 6 9 -

$\frac{20}{30}$

6

2 0 1 4 С К О

$\frac{20}{25}$

7

М Р А Х И 2 0 1 4

$\frac{20}{20}$

8

ТРИ ВО ЕД НО: СВЕЧЕНА

АКАДЕМИЈА, МЕЃУНАРОДНА КОНФЕРЕНЦИЈА, 23. ИЗДАНИЕ НА СРЕДБИТЕ „СКОМРАХИ“

“Многумина запаѓаат во анксиозно - стресна состојба кога ќе ја слушнат одлуката на своето дете дека сака да студира на ФДУ. Неколкумина ни завидуваат, некои не перцепираат ниту со луна или очила, а ние упорно не запираме, наоѓаме по некој кој не почитува, ја разбира нашата работа, ја сака уметноста, ги препознава проблемите на театарот, филмот, и на студентите и ни помага”

Декан професор м-р Лазар Секуловски

Наместо здодевен говор на свечената академија по повод 45 години Факултет за драмски уметности (ФДУ), нашиот шармантен декан проф. м-р Лазар Секуловски имаше инспиративен и духовит говор во кој не заборави да се заблагодари на поддржувачите, професорите и студентите кои допринеле за напредок на институција во текот на 16,437 денови постоење, и ги претстави досегашните достигнувања, но и перспективите за развој на нашата школа, согласно промените и потребите на времето. „Цврсто сум убеден дека не ни недостигаат инспирација и воља и дека позитивното, креативното, кооперативното и инспиративното опкружување на нашиот ФДУ ќе трае уште илјада години.“ – Декане, и ние!

Обраќање имаше и ректорот на Универзитетот „Св. Кирил

Методиј“, професор д-р Велимир Стојковски, кој ни го честита јубилејот и ни вети поддршка. – Ректоре, Ве држиме за збор!

Уште еден доказ за креативноста на студентите на ФДУ беше прикажаниот филм, специјално изработен за оваа средба од студентите по камера и монтажа.

Преку две паралелни приказни: едната, за важните настани и откритија во светот; втората, за важните настани и откритија клучни за напредокот на оваа институција, тие, документаристички издржано и со факти, покажаа дека благодарение на тоа што во 1969 е формиран ФДУ, луѓето се качиле на месечината. Без лажна скромност ја прифаќаме сета благодарност од човештвото.

Хуморот ескалираше со испитната претстава “Dies Irae”, работена по текстот на Јанина Мирчевска, некогашна студентка и професорка на нашата школа, а во изведба на студентите по актерска игра во класата на проф. Мими

Таневска. Што би се случило ако една хотелска соба ги раскаже сите различни приказни што се случуваат во тој единствен простор од неколку квадрати?! Гледајте ја претставата. Ние што ја гледавме си уживавме, смеејќи се и сочувствувајќи со нејзините гости и нивните судбини, а благодарение на актерската уметност, фантазијата, радоста на играта и креативните решенија на нашите актери. Средбата на генерациите беше заокружена со коктел каде се сретнаа сите гости, споделија искуства и спомени... Можеби и жал за младост?!.. Не знаеме – ние сме си уште млади!

“Some ‘envy’ us, others neglect us, but with effort we always manage to reach out to the few who recognize our struggle, understand our line of work, and of course share our passion for art.”

Professor Dean. Mr. Lazar Sekulovski

Instead of a dull speech on the occasion of “45 years of existence of the faculty of dramatic arts” our charming dean Lazar Sekulovski gave an inspirational and humorous oration in which he didn’t fail to express gratitude to the attendants whose support has lead to prosperity and achievements of the faculty.

“I strongly believe that we do not lack inspiration and will, and that the positive, creative, cooperative and inspiring

surrounding will last for years to come.”

- As do we!

The faculty was also addressed by the rectum Velimir Stojkovski from the university “Cyril and Methodius” who gave his granulations and promised his support.

- We hold you to it!

Yet, as another proof of the creative capabilities of the students was the featured documentary film specially made for this occasion. Through two parallel stories one about the important events and inventions of the world, and the other about the inventions and events key for the progress of the faculty they prove that man walked on the moon thanks to the forming of Fdu in 1969. We humbly accept the gratitude of human kind. The humor escalated with the theatrical performance “Dies Irae” based on the text of Zanina Mirchevska, former student and teacher at our school. The play was performed by the students in the class of prof. Mimi Tanevska. What would happen if one small unique area, in this case a hotel room tells a lot of different stories? You should watch this play. The audience was enjoying it, laughing and feeling sympathy with the destiny of its visitors, thanks to the acting skills, imagination, joy of play and creative solutions of the actors. The meeting of generations was completed with a cocktail where all guests met, shearing experiences and memories from their past. Just guessing, we are still young..

ПОГОЛЕМА МОБИЛНОСТ, ПОВЕЌЕ КРИТИЧКИ ПРЕДМЕТИ, РЕДОВНА ГОДИШНА СОРАБОТКА, РАБОТНИЦИ ЗА СТУДЕНТИТЕ

GREATER MOBILITY, MORE
CRITICAL SUBJECTS, REGULAR
COOPERATION,
WORKSHOPS FOR STUDENTS

Почеста размена на искуства, поголема и полесна мобилност на студентите, повеќе заеднички проекти, заедничко лобирање пред државните институции – беа дел од предлозите изнесени од претставниците на драмските факултети и академии од Македонија (ФДУ и ЕСРА), како и од Бугарија, Србија, Босна и Херцеговина, Хрватска и Словенија на Меѓународната конференција одржана во Охрид, по повод 45-годишнината на Факултетот за драмски уметности. Иницијалната тема „Искуствата и перспективите на студирање на факултетите за драмски уметности“ ги инспирираше дискусантите да се насочат кон три главни пункта: прашањето дали треба да се создаваат професионалци или уметници, дали новите технологии уметноста ќе ја претворат во индустрија, како и потребата за поголема мобилност и размена помеѓу факултетите/академиите. Конференцијата ќе прерасне во редовно годишно среќавање на факултетите во регионот под покровителство на ФДУ од Скопје, а од дискусиите ќе произлезе зборник на трудови. Меѓународните студентски средби „Скомрахи“ ќе се искористат како настан кој ги обединува театарците и филмците од Балканот, а ваквите конференции ќе им претходат на средбите. Соборот во Охрид го отвори деканот на ФДУ-Скопје проф. м-р. Лазар Секуловски, а дискусијата ја модерираше Шефот на катедрата за драматургија д-р Сашко Насев. Во воведното излагање пред учесниците, деканот на ФДУ проф. м-р Лазар Секуловски ги истакна главните приоритети на Факултетот: зголемување на бројот на студенти и на наставниот кадар, воведување нови програми што ќе одговорат на потребите на новото време,

М Greater mobility, more critical subjects, regular cooperation, workshops for students, increased mutual projects, joined lobbying in state institutions – were part of suggestions proposed by representatives of drama Faculty and academies from Macedonia (FDU and ESRA), from Bulgaria, Serbia, Bosnia and Herzegovina, Croatia and Slovenia in International Conference held in Ohrid, on the occasion of the 45th anniversary of the Faculty of Drama Arts.

The initial topic “Experiences and perspectives of studies at universities of Drama Arts” inspired discussants to focus on three main points: the question of whether to create professionals or artists, whether emerging technologies will transform the art in industry, and the need for greater mobility and exchange between universities / academies.

The conference will become a regular annual meeting of the teaching staff from universities in the region under the auspices of the FDU from Skopje and from the discussions will result Proceedings. International student meetings “Skomrahi” will be used as an event that brings together theater and filmmakers from the Balkans, and these conferences will precede the meeting.

The meeting in Ohrid was open by the Dean of FDU-Skopje prof. Mr. Lazar Sekulovski and the discussion was moderated by head of the drama department Dr. Sasko Nasev.

In his opening address to the participants, the Dean of FDU Professor Mr. Lazar Sekulovski highlighted the main priorities of the Faculty: increasing the number of students and teachers, introducing new programs according the needs of modern times, increasing investments from relevant minis-

повеќе вложувања од министерствата за образование и култура, вклучување на работодавците во образовниот процес, регулатива прилагодена на природата на наставата во драмски уметности, како и повеќе заеднички проекти, фестивали и работилници за студентите. Тој се осврна и на потребата да се воведат медиумската писменост како задолжителен предмет и во сите основни и средни школи.

ПРОФЕСИОНАЛЦИ ИЛИ УМЕТНИЦИ

Професорот од Софија Чавдар Крестев се осврна на термилолошките дилеми кои се во основата на прашањето пред кое стојат исправени ваквите академии: какви драмски творци треба да создаваат – дали професионалци или уметници. Тој го постави прашањето што всушност значи да се биде професионалец во театар.

- Природна дарба на човекот е да игра, според тоа, секој може да се занимава со театар. Но, тоа не значи дека секој ќе успее да создаде уметност и уметничко дело. Академиите треба да настојуваат од секој студент да направат добар занаетчија. А од тука натаму секој треба да продолжи да се развива како посебна индивидуа – заклучи Крестев.

Неговата дискусијата го поттикна шефот на катедрата за театарска режија при скопскиот ФДУ, Златко Славенски, да ја постави дилемата дали на овие факултети се предаваат струки или наставниците се бават со магиската задача да создадат луѓе што ќе творат.

- На моите студенти често им ја предочувам споредбата, аналогијата на театарот како огномет. Огнометот е убав, но луѓето често го сметаат за некорисен, прашувајќи зошто се потрошени толку пари за него. На овие дилеми треба да се најдат соодветни одговори зашто да се работат реклами за „Кока-кола“ и „Хамлет“ истовремено е нечесно и кон „Кока-кола“ и кон „Хамлет“.

Професорката Ивана Вујиќ од Белград ја истакна размената на искуства како многу важна работа во образовниот процес. Таа вниманието во дискусијата го насочи кон три поенти: 1. потребата да се воведат нови предмети со кои студентот ќе може да го одржи критичкиот дискурс кон општеството и новото време; 2. да се направат конкретни чекори за поголема мобилност, а не само да се зборува (нагласи дека нејзината катедра е отворена за секој студент од регионот, никој нема да биде вратен); и 3. да се отворат

tries of education and culture, integrating employers in education process, adjustment of the legislation to the nature of teaching in schools of Drama Arts, and more joint projects, festivals and workshops for students. He touched on the need to introduce media literacy as a compulsory subject in all primary and secondary schools.

PROFESSIONALS OR ARTISTS

The Professor from Sofia Chavdar Krestev addressed terminological dilemmas underlying the question which stand upright before the Academy: what kind Drama artists need to create - whether professionals or artists. He questioned what it means to be a professional in the theater.

Human has nature gift to play, therefore, anyone can do with theater. But that does not mean that everyone will be able to create art and artwork. Academies should endeavor by every student to make a good craftsman. And forward, everyone should continue to develop as a separate individual - concluded Krestev.

His discussion prompted the head of the department of theater directing at the Skopje FDA Zlatko Slavenski to put the dilemma of whether these schools are taught trades or teachers deal with magical quest to create people who will create.

To my students I often point out the comparison, the analogy of theater as fireworks. Fireworks display is nice, but people often considered useless, wondering why is spent so much money on it. These dilemmas need to find appropriate answers for to run ads for “Coca-Cola” and “Hamlet” is both dishonest for “Coca-Cola” and for “Hamlet”.

Professor Ivana Vujic from Belgrade stressed exchange of experiences as very important in the educational process. She focused attention of discussion on three points: 1. The programs need to introduce new courses that the student will be able to maintain critical discourse to society and modern times 2. to make concrete steps for greater mobility, not just talk (stressed her department is open to any student in the region, no one will be returned); and 3. to open more specialized studies.

She agreed with the findings that the drama academies work in difficult conditions and moneyless, but argues that it is not all about the money, and the good idea can attract money.

Prof. Franka Perkovic from Zagreb said teachers at her academy had no problem with the low wages they have listed, but have a problem with the funding of teaching. For this situation it locates the problem in the fact that education author-

повеќе специјалистички студии. Таа се согласи дека драмските факултети работат во тешки услови и во беспарица, но го застапува ставот дека не е се во парите и дека добрата идеја може да привлече пари.

Проф. Франка Перковиќ од Загреб рече дека наставниот кадар на нејзиниот факултет го нема проблемот со ниски плати кој го имаат останатите, но имаат проблем со финансирањето на наставата. За ваквата ситуација таа проблемот го лоцира во фактот што образовните власти се несвесни за природата на наставата во драмските уметности.

- Професорите се платени да создаваат професионалци, но притоа имаат задача да се трудат од секој студент да направат уметник. Позитивен чекор во таа насока го истакна воведувањето на проректор за уметност на Загребскиот универзитет.

Професорката по драматургија од скопскиот ФДУ Маја Стевановиќ го предочи експериментот на двајца белградски драматурзи кои програмата на нацистичкиот шеф на пропагандата Гебелс со мали измени успешно им ја продале како „стратегија“ за култура на речиси сите српски политички партии.

- Шокирана сум што дел од нашите студенти, со кои разговарав на темата, не видео ништо страшно во резултатите од експериментот, сфаќајќи ја гебелсовата програма едноставно како вредносно неутрален маркетиншки метод. Се прашувам кому тоа ние му ги даваме алатките на занаетот? Дали занаетот на кој ги учиме студентите може да биде мислен независно од неговата (зло)употреба? Дали не е можеби крајно време да се вратиме на базичното хуманистичко образование кое би им овозможило на идните творци да развијат критички апарат преку кој ќе ја промислуваат сопствената стварност и сопственото учество во процесот на креирање вредности? - праша Стевановиќ.

ЗА МОБИЛНОСТА И ЕКСТЕРНОТО ТЕСТИРАЊЕ

Професорката од Загреб, Перковиќ, како одговорна за проектот, подетално ја објасни платформата „Регионална мрежа“, која не е само обично вмрежување, туку можност преку конкретни проекти студентите да се запознаваат, да споделуваат искуства, да градат заеднички уметнички вредносни ставови и конечно, не и најмалку важно – да трагаат по заеднички пазар. Проектот функционира на тој начин што секој од факултетите од поранешните југословенски републики ги дава сите елементи од театарската претстава – драмски текст, актери, режисер, сценограф, костимограф итн., но текстот напишан од студент од една академија би го поставил режисер од друга академија со актери од трета и на тој начин би се создала претстава омнибус составена од заеднички дела. Проф. Ален Муратовиќ од сараевскиот драмски факултет го сподели со своите регионални колеги стравот за опстанокот на неговата институција на подолг рок поради тешката ситуација во која се наоѓа.

- Љубовта кон тоа што го работиме е она што прави се уште да функционираме, таа е клучот и за мојата убеденост

ities are unaware of the nature of teaching in the drama arts.

- I think teachers are paid to create professionals, but have task to try making artist of each student.

As a positive step in that direction emphasized the introduction of ProRECTOR for Art in Zagreb University.

Professor of drama in FDA Skopje Maja Stevanovic has acknowledged the experiment of two Belgrade playwrights who have sold successfully the program of Nazi propaganda chief Goebbels with few modifications as a Culture “strategy” to almost all Serbian political parties.

- My outrage is the fact that some of our students that I have discussed the topic, they saw nothing wrong with the results of the experiment, understanding the Goebbels program simply as neutral marketing method. I wonder to whom we give the tools of the trade, that is, what we give to students as knowledge. Whether the craft that students can learn to be conceived independently of its (mis) use? Is it perhaps the time to go back to basic humanistic education that would allow future artists to develop critical apparatus through which they will create own reality and their own participation in the process of creating wealth? - Asked prof. Stevanovic.

ABOUT MOBILITY AND EXTERNAL TESTING

Professor Perkovic from Zagreb, as responsible for the project, explained in detail platform “Regional Network”, which is not only networking, but possibility for students to meet through concrete projects, share experiences, build common artistic value attitudes and finally, not least - to search for a common market. The project operates in a way that each of the faculties of the former Yugoslav republics gives all elements of theatrical performance - drama text, actors, director, set designer, costume etc., But the text written by a student from One academy would put another director from other Academy and actors from Third Academy and this would

дека факултетот ќе опстане. Неговиот колега м-р Русмир Ефендиќ ги поздрави иницијативите за поголема размена, но рече дека тие нема да се ефектуираат се додека деканите на факултетите не седнат на една маса и не договорат конкретни административни

чекори, додавајќи дека нема сомнеж оти студентот од Сараево или од кој било друг факултет што ќе отиде во Белград ќе биде примен од професорката Вујиќ, но ќе биде вратен од администрацијата.

Проф. Зоја Бузалковска од Катедрата за актерска игра на ФДУ во Скопје ја постави дилемата дали личниот напредок во магистерско и докторско звање треба да е предуслов за напредокот во кариерата на наставникот во сферата на уметностите. Наведувајќи примери на уметници кои создале многу генерации нови уметници и наставници во уметностите без притоа да бидат формално доктори на науки, таа се заложи академските титули да останат како можност за лично усовршување, но да не бидат формален услов за напредување.

Професорката по актерска игра д-р Сузана Кирандзиска, се осврна на екстерното тестирање како алатка не за проверка на знаење, туку за казнување на наставниците.

- Мислам дека е потребно да се напушти системот на оценки што го имаме во моментот и да се премине кон описно оценување на студентот, во смисла на тоа да се опише како поминал низ образовниот процес, кои вештини на какво ниво ги совладал, во која насока треба да продолжи да се развива и сл.

Модераторот, проф. Насев, во прилог на нејзиното излагање, наведе повеќе примери од светот каде што се применува описното оценување на студентите од уметностите.

Екстерното тестирање беше тема и на професорот Игор Вецовски, кој покрена идеја за заедничко лобирање на регионалните факултети пред локалните центри каде што се креираат образовните политики, а поддршка во битката против ваков тип тестирање побараа и претставниците на студентите на ФДУ. Модераторот проф. Насев одговори дека ова прашање најверојатно ќе биде затворено уште пред да биде отворено кога се во прашање уметничките академии од причина што испитите овде се јавни, пред публика, како и поради тоа што постои приемен испит.

Проф. Крестев ја гледа уметноста секогаш во опозиција. - Ние, се разбира, не ги определуваме нашите студенти, ни политички, ни економски, ни историски, но ги определуваме емоционално. Уметникот твори така што чувствува болка и таквиот сензибилитет го позиционира во општеството – рече Крестев.

На тоа се надоврза проф. Насев, велејќи дека уште од времето на Гете е ставот дека поетот мора да тагува за се, дури и за пингвините на Северниот пол, но се повика и на Брехт кој ја унапредил болката на уметникот велејќи: Да, треба болка, но треба да плачеме со мозок!

create performance omnibus composed of common parts.

Prof. Allen Muratovic from Sarajevo Faculty of Drama shared with his regional colleagues the fear for survival of his institution in the long term given the extremely difficult situation in which they are located. Love for what we do is what makes us still functioning, that is the key for my conviction that the Faculty will survive.

His colleague Mr.

Rusmir Efendic welcomed initiatives for greater exchange, but said they will not be effected until the deans of faculties and heads of departments, not sit at a table and agree not specific administrative steps, adding that there was no doubt that student from Sarajevo or any other faculty that will go in Belgrade will be received from professor Vujic, but will be returned by the administration because there is no legal basis for his stay to be official.

Prof. Zoja Buzalkovska from the Department for acting in FDA Skopje, has set a personal dilemma of academic progress in master's and doctorate should be a prerequisite for career advancement of teachers in the field of arts. Citing examples of artists who have created many new generations of artists and teachers in the arts without being formally Ph.D., she pledged academic titles remain as an opportunity for personal progress and improvement, but not a formal requirement for advancement.

Acting professor Dr. Susan Kirandziska referred to the external testing as a tool to punish teachers and not for checking knowledge.

- When it comes to assessment, I think it is necessary to abolish the system of assessments that we have now and move to a descriptive assessment of the student in terms of being described as passed through the educational process, what skills at what level are absorbing, in which direction should continue to grow and so on.

The moderator, Professor. Nasev, in addition to her speech cited many examples in the world where it is applied descriptive assessment of students in arts.

External testing was also the subject of Professor Igor Vecovski, who raised the idea of joint lobbying of regional faculties in local centers where are created educational policies, for support against this type of testing and asked also support of student representatives in FDA. The moderator Prof. Nasev answer this question will likely be closed even before it is open, when it comes to art academies because the exams here are public, in audience, and because there is an entrance exam.

Professor Krestev sees art always in opposition.

- We, of course, do not define our students, not politically, not economically, not by history, but we define them emotionally. Artist feels pain when he creates and that sensibility is positioning him in society - Krestev said.

Then the professor. Nasev gave citation of Goethe who said that the poet must mourn for everything, even the penguins at the North Pole, but invoke Brecht who promoted the pain of the artist saying - yes, need a pain, but you need to cry with brain!

УМЕТНОСТА И НОВИТЕ ТЕХНОЛОГИИ

Асистентот по филмска и ТВ-монтажа од ФДУ Владимир Павловски го пренесе поучниот пример од Холандија и факултетот за убивање на змејови.

- Дипломираниот студент добива и меч со дипломата, но кога ќе излезе од факултетот мора да се соочи со фактот дека не постојат змејови и дека никому не му е потребен како убиец на змејови. Ако го ставиме ова во контекст на новите технологии, опасноста со која се соочуваме е студентите да излезат со знаења кои се веќе застарени.

Павловски ја наведе огромната посетеност на интернет страницата на Јутјуб како доказ дека луѓето не го изгубиле интересот за подвижните слики, напротив, сега повеќе сакаат на тој начин да ги конзумираат информациите отколку по пат на читање.

Во дискусијата за предизвиците што ги носат новите технологии преовладуваше ставот дека новите технологии не треба да се сметаат за непријател на аудиовизуелните уметности, туку, напротив, треба да се искористи фактот што алатките се многу подостапни за сите, но притоа се укажа на опасноста од површноста што може да ги развијат кај новите генерации. Се полемизираше, меѓу другото, дали е подобро да се користи термините „аудиовизуелни уметности“ или „аудиовизуелна индустрија“. Продеканот на ФДУ професор Горан Трпчевски рече дека е неспорно постоењето на креативна индустрија, но без разлика каде ќе отиде технологијата во својот несопирлив развој, пак ќе треба да се раскаже приказна.

Асистентката Кристина Леловац се согласува дека често се чувствуваме како да треба да се тркаме со времето, но таа смета дека новите медиуми не може да се супституираат за образованието и оти тие носат само квантитет на информации, но не и знаење. - Не може да се изучува Чехов со помош на скролање - вели м-р Леловац, која театарот го гледа како место и медиум за граѓанска активност.

М-р Стевановиќ ја оспори тезата дека постои спротивставеност на новите технологии и „застарените“ методи, како и меѓу уметноста и индустријата. Уметноста, како продлабочен поглед на стварноста, може да стане дел од индустријата, но не каков било, туку мислечки.

Д-р Вујиќ побара сите уметници да се преиспитаат.

- Но, да го направат тоа искрено. Да ги постават своите цели. Дали целта се пари и кариера или целта е да се промени светот. Легитимно е и едното и другото, но нечесно е двете одеднаш.

DRAMA ARTS AND NEW TECHNOLOGIES

The assistant for movie and television editing from macedonian FDU Vladimir Pavlovski has carried away the instructive example of Netherlands, where they have a faculty for killing dragons.

- The graduated student even receives a sword with the graduation degree, but when stepping out of faculty he must face the fact that there are no dragons and nobody needs him as a dragon killer. If we implement this in context of new technologies, the danger we're facing is students finishing with knowledge that it's already obsolete.

Pavloski had pointed out the major attendance on the internet site YouTube as proof that humans are not losing interest in moving pictures, on the contrary, now they would rather consume the information that way than with reading. After this exposal, a discussion rose about the challenges that new technology brings.

The attitude that new technologies shouldn't be seen as an enemy to theater and audiovisual art but on the contrary, the fact that the tools are more available for all was winning, but besides that the danger that shallowness may develop with new generations was pointed out. It was polemicized, between else, was it better to use the terminology for "audiovisual art" or "audiovisual industry". Associate Dean at FDU professor Goran Trpcevski said that the existence of creative industry it's indisputable, but no matter where technology goes in her untouchable development, you still have to tell a story, because technology without story has no value.

The assistant Kristina Lelovac agrees that time carry us and often we got the feeling like we should race it, but she considers that new media can't be a substitute for education and they bring just quantity of information but not knowledge. You can't study Chekov by scrolling, says Lelovac who sees theater like a place and a medium for civil activity.

Stevanovic disagreed with the thesis that there are contradictions about the new technologies and "older" methods, as well as art and industry. Not knowing the craft can not be covered with "fabricated art". Art as thorough view on reality, can be a part of the industry, but not any kind of industry, but thinkable.

Vujic asked all who are part of art and creating to question themselves.

- But, to do that sincerely. To set their goals. Is it money or career or the goal is to change the world. The both are legitimate, but the both at the same time is dishonest. - says the Belgrade professor.

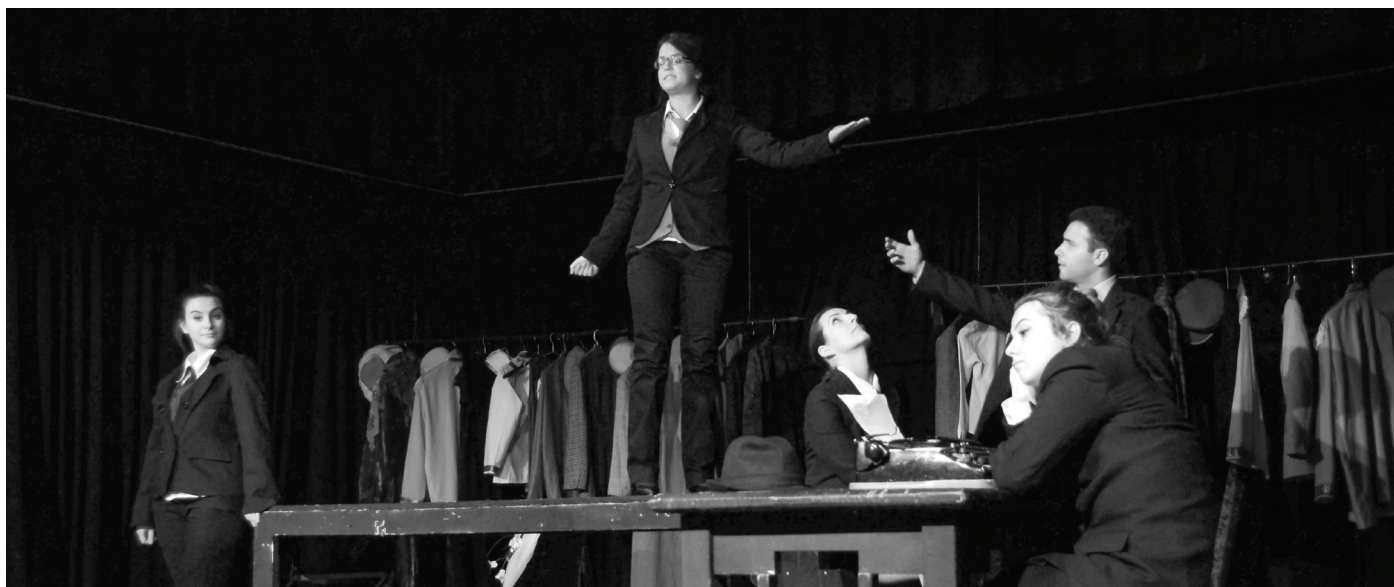

Студена ноќ за отворањето на 23-те „Скомрахи“. За брзо време ќе се загрее атмосферата. Пристигнуваат огромен број посетители, гости, студенти, само убави луѓе во дворот на ФДУ, дојдени од Белград, Сараево, Загреб, Приштина, Софија и Љубљана. Деканот проф. Лазар Секуловски, за среќа, човек со усул, кратко ги поздравува гостите со оглед на тоа што се нестрпливи да ја гледаат претставата, а плус, надвор е студено. Салата е преполна, за седење место нема. Време е за „Азизнаме“, испитна претставата на студентите по актерска игра во класата на проф. Елјеса Касо. После претставата-журка. Бифето на ФДУ уште еднаш го покажа огромниот капацитетот со кој располага... мислиме на духовен секако. Нам не ни треба повеќе, одлично си поминавме!

Еxremely cold night for the opening of the 23th international gathering of „Skomrahi“. The yard of FDU is very crowded. There is a huge number of guests, students that have come from Belgrade, Sarajevo, Zagreb, Prishtina, Sofia and Ljubljana. Lucky for us, our dean professor Lazar Sekulovski is aware for the cold weather, so he had a very short speech, just to greet the guest that are very impatient about the beginning of the theatrical performance. The hall is overcrowded. The seats are all taken. It is time for the theatrical performance „Azizname“ from the students in the class of professor Eljesa Kaso. After the play it is party time. The open bar at FDU once again showed the huge capacity for party...We do not need more than that, it is enough. We had a bless.

Марина Трајковска

„СИ БЕШЕ ЕДЕН ЧОВЕК
ПЛАЧЕШЕ ЗА ЛУЃЕТО
ОД РАБОТЕЊЕ, РАБОТЕЊЕ, РАБОТЕЊЕ
НЕ МУ ОСТАНА ВРЕМЕ ДА СЕ НАСМЕВНЕ“

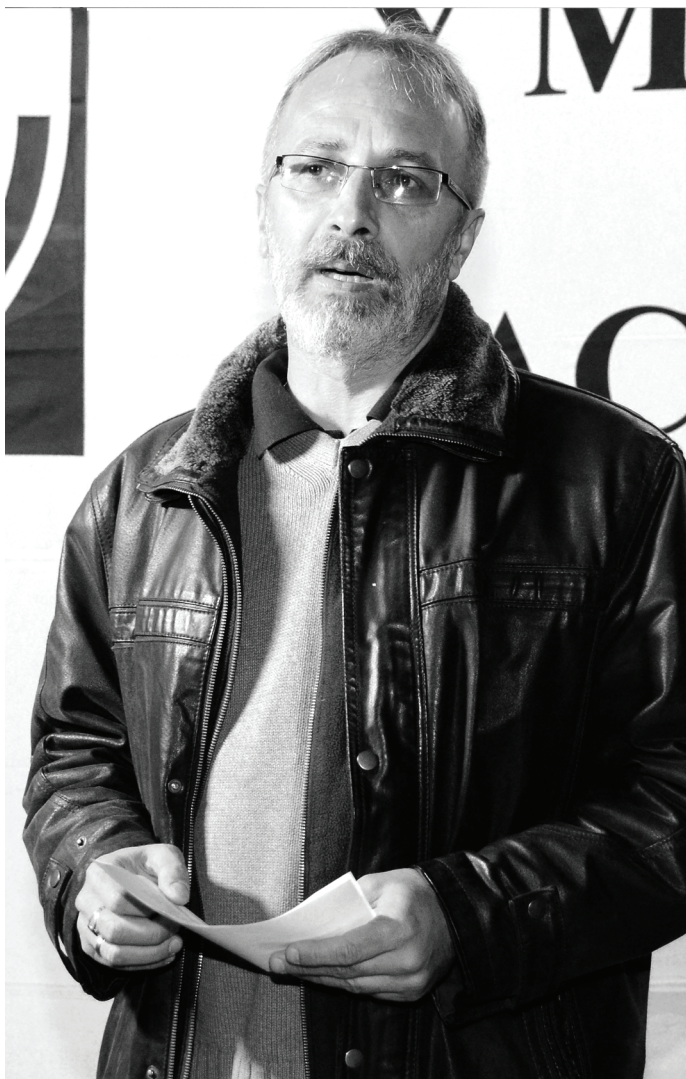
“THERE WAS A MAN
WHO CRIED FOR THE PEOPLE
FROM WORK, WORK, WORK
HE HAD NO TIME LEFT TO SMILE”

Во испитната претстава, „Азизнаме“ работена според сатиричните текстови на познатиот турски дисидент Азиз Несин, а во драматизација на Јуџел Ертен, студентите по актерска игра во класата на проф. м-р Елјеса Касо на комичен начин ни ја представија суровата, но реална слика на општеството. Дали „обичниот“ граѓанин кој е потчинет на традициите и обичаите е подготвен за промените кои ги носи новото време? Од една страна е тој со својата неукост, а од друга страна се властите кои се обидуваат да профитираат од таа неукост. Актерите на експресивен, точен и пред сè јасен начин ги доловија дупките на нашата стварност и свест. Дополнувајќи ја својата игра со универзалниот јазик на гестот, мимиката и музиката, тие успеаа да ја надминат јазичната бариера и кај публиката да предизвикаат колективна возбуда.

Иn the theatrical performance “Azizname” based on the satiric text of the well-known dissident Aziz Nesin, and dramatization by Yucel Erten, the students in the acting class of prof. MA. EljesaKaso in comic way represented the cruel but realistic portrait of society. Is the “common” citizen who is defined by his customs and traditions ready for the changes that time will bring? On one side is him with his own ignorance, and on the other side is the authority that tries to profit from that ignorance. The actors in a expressive and vivid way presented the holes of our reality and consciousness. Filling the play with the universal language of gesture, mime and music they have managed to overcome the language barrier and caused the audience a collective excitement.

Калија Киселички

о Факултетот за драмски уметности слави 45-годишен јубилеј. За овој речиси половина век, излегоа генерации и генерации театарски, филмски и медиумски дејци, плеада на врвни уметности кои ФДУ го прават значаен инкубатор за македонското уметничко творештво, и за македонската култура генерално. Што на ФДУ му е денес најнеопходно за да продолжи да оди напред и да не го загуби чекорот со времето?

Во светот обично се употребуваат два критериуми за проценка на успехот на некој факултет за драмски уметности: процентот на студенти кои ќе најдат работа во својата професија и успехот на фестивалите. ФДУ ги задоволува двата критериума. Впрочем, генерациите на актери, драматурзи, сценаристи, режисери, сниматели, монтажери и продуценти школувани на него, во овој миг се движечка сила на театарското, филмското и телевизиското творештво во Македонија. ФДУ може да се пофали и со голем број фестивалски награди во земјата и во странство, а кои се резултат на многу работа, знаење и енергија. Свесни сме дека потребите на новата ера бараат постојана мобилност и промени кои пак мора да бидат во рамнотежа со подготвеноста на наставниот кадар и студентите да учествуваат во нив, како и со законските, финансиските и просторните ограничувања за нивното спроведување. Работиме на новите студиски програми од прв и

Г ЛЕ ДАМЕ

**И НАЗАД КОН У
СПЕСИТЕ И НАПРЕД КОН ПРОМЕНИТЕ**

WE LOOK BACK TO THE **SUCCESSES** &
FORWARD TO THE
CHANGES

“

We are very aware of the latest needs for continuous mobility and changes which, I must say, need to be balanced with the preparedness of the professors and students to take part in them, as well as the space constraints, financial and law issues. We are actively working towards reviewing and adjusting the new student programs from the first and second cycle of studies. We are trying to intensify the mutual cooperation between students and by cooperating with the Macedonian Film Agency, the Ministry of Culture and other institutions trying to help the students' theater and film production. We highly encourage the participation of the students' film and theater projects on the student festivals despite the faculty's financial weakness. On the other hand, we are with all our strength trying to save the only incubator of international cooperation, exchange of experiences and projects – the international student meetings of the faculties and academies of dramatic arts – SKOMRAHI. In a way we stand handicapped before the employment policies and financial uncertainty which directly influence the motivation of the professors, yet we actively work on resolving them.

“

втор циклус студии со намера да се ревидираат и усогласат со новите концепти. Се обидуваме да ја интензивираме меѓусебната соработката на студентите, а соработувајќи со Агенцијата за филм, Министерството за култура на Македонија и други институции, да ја помогнеме студентската театарска и филмска продукција. Ја поттикнуваме партиципацијата на театарските и филмски проекти на студентските фестивали и покрај финансиската немоќ на Факултетот. Од друга страна, со сите сили настојуваме да го зачуваме единствениот инкубатор на меѓународна соработка, размена на искуства и проекти - студентските средби „СКОМРАХИ“.

о Дали е доволно студентите само да се претстават на меѓународните средби „Скомрахи“? Би сакале ли да видите и поинаква размена на искуства, повеќе заеднички проекти?

Во 2012 година, „Скомрахи“ имаа токму таков концепт: размена на искуства преку заеднички проект. Во соработка со Шведската амбасада, бележејќи ја стогодишнината од смртта на Август Стриндберг, учествуваа студенти од Скопје, Стокхолм, Тирана, Приштина и Загреб играјќи ги претставите Пеликанот и Госпоица Јулија, а за крај се подготви и одигра претставата Пеликанот во која учествуваа сите студенти. Ваквата соработка беше особено полезна за студентите, но заклучокот беше дека за таков вид соработка е потребен подолг период и поголем буџет.

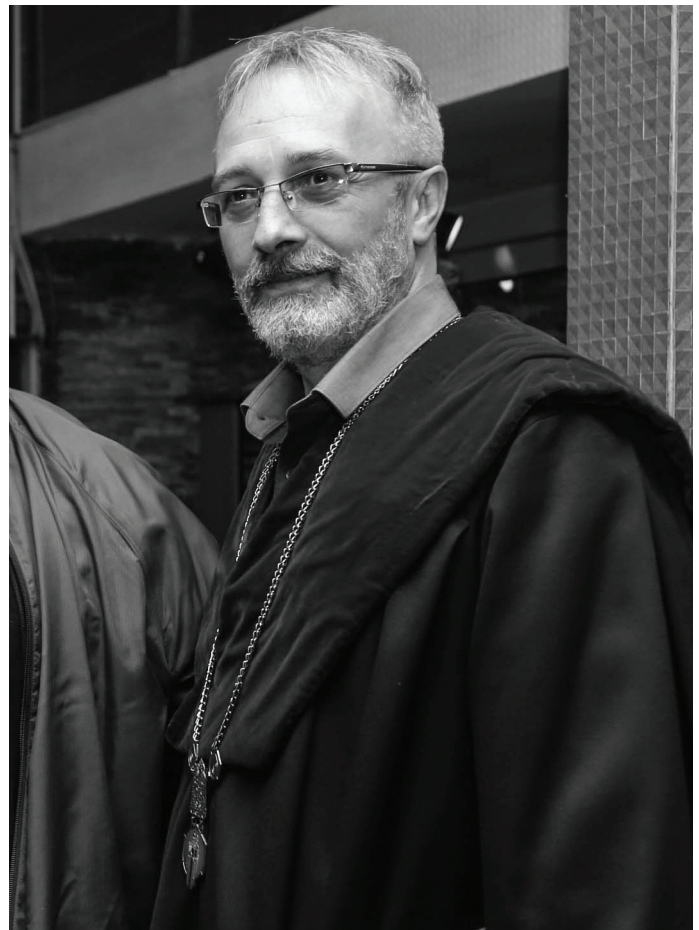
о Има ли простор за поинтензивна регионална комуникација преку целата година?

ФДУ склучи мултилатерален договор за соработка при размена на уметнички, педагошки и научни искуства, како и развојот на новите трендови во сите споменати области со драмските академии/факултети од Западен Балкан со цел да ја интензивира студентската размена. Минатата година, по иницијатива на Академијата за драмски уметности во Загреб, беше распишан конкурс за драмски текст на кој беа одбрани најдобрите текстови. ФДУ Скопје без размислување ја прифати поканата да учествува и веќе следната година ќе започне реализацијата на театарските претстави во кои ќе учествуваат студенти од различни земји. По иницијатива на Фестивалот за документарен филм ДОКУМА од Макарска, договоривме соработка и за студентите од филмските катедри, кои заеднички ќе работат на документарни филмови со нивните колеги од другите факултети и академии. Наша желба е да има многу вакви студентски проекти, но и за тоа се неопходни пари.

о Задоволни ли сте од интересот на јавноста за „Скомрахи“ и за академската сцена на ФДУ воопшто?

Скомрахи и академската сцена на ФДУ се секогаш интересни за јавноста, имаме верна и искрена публика и се надевам дека тоа нема да се смени и во иднина. Задоволен сум со квалитетот на нашите театарски и филмски творби, а потврдата стигнува и од учествата на фестивалите и највисоките награди кои ги добиваат таму. Од друга страна, поразителен е интересот на медиумите за јубилејот на најстарата и најдобра институција од областа на драмските уметности, за творбите на студентите од ФДУ, за Скомрахи и за академската сцена.

о Се залагате за воведување на медиумска писменост во сите основни и средни училишта во земјава. Ова по малку како да потсетува на

долгогодишната Донкихотска борба на професорот од Филозофскиот факултет Кирил Темков да се воведат предметот етика како задолжителен...

Медиумската писменост е нужност за која не треба многу аргументирање. Некои истражувања во Македонија велат дека младите наместо да ги употребуваат медиумите активно, да осознаваат и да се информираат, пасивно ја примаат пораката, а за вистинското значење често не се свесни. Од една страна, застрашувачки е тоа што повеќето родители се неинформирани или беспомошни во обидот да го адаптираат сопственото животно и професионално искуство со енодниот број информации со кои се преплавени нивните деца, а од друга страна, фактите укажуваат дека децата во училиштата се обично компјутерски пописмени од своите наставници. Имајќи ја предвид ваквата состојба, медиумското образование во Македонија е нужност која ќе го амортизира општиот медиумски империјализам и неговите ефекти.

ФДУ - Скопје е подготвен да креира интердисциплинарни студиски програми кои ќе ја покриваат оваа област и ќе генерираат нови медиумски експерти за потребите на основното и средното образование. Но, за да стане ова реалност, потребни се заеднички иницијативи од медиумските професионалци, Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“, Факултетот за драмски уметности, Агенцијата за аудио и аудиовизуелни медиуми и медиумски услуги, Бирото за развој на образованието, министерствата. Верувам дека синхронизираниот проактивен, можеби и донкихотски концепт, на крај, сепак, ќе даде успех.

Чичко Симе - Сандра Ѓорѓиевска

Симеон Гаврилов, попознат како чичко Симе, е пензионирани театарски режисер, кој до ден-денес им држи часови и проби на млади луѓе без да им земе денар. Ова е филм за неговата посветеност кон драмското студио каде што самопрегорно им ја пренесува својата љубов кон театарот и животот на своите студенти.

Супа од кокошка - Лидија Мојсовска

Марко е тивко момче кое им служи како играчка на деликвентите од неговиот клас. Еден ден, тие во училницата носат кокошка и го тераат да ја брка низ цело училиште. Справувањето на Марко со кокошката е во исто време и справување со најзначајниот момент од детството.

CHICKEN SOUP - LIDIJA MOJSOVSKA

Марко is an introvert boy who serves as a toy to his naughty classmates. One day they bring him a chicken and force him to chase it through the school halls. Marko is dealing with the chicken and at the same time with his most significant childhood memory.

Мизар - Марко Џамбазоски

Почетоците на легендарната македонска група „Мизар“, трнливиот пат во кој од обичен гаражен бенд, Мизар станува една од најзначајните групи во историјата на македонската рок култура.

Т

MIZAR - MARKO DJAMBAZOSKI

he beginnings of the legendary Macedonian band "Mizar", the tough path in which from ordinary garage band, Mizar becomes one of the most important bands in the history of the Macedonian rock culture.

Љубител на 101 - Михаил Димитров

Приказна за еден млад човек на кој омилен автомобил му е застава 101.

101 FAN - MIHAIL DIMITROV

А

young man and his favorite old car is Zastava 101.

Надвор е ладно – Ана Јакимска

Според локалните верувања, Филозофскиот факултет во Скопје е изграден врз стари гробишта. Духовите од старите гробови навечер го опседнуваат факултетот и не сакаат никој да им го попречува мирот. Но, еден ден, младиот професор по митологија ќе одлучи да остане да работи во својот кабинет до доцна во вечерта.

IT'S COLD OUTSIDE - ANA JAKIMSKA

The local legend says that the Philosophical Faculty in Skopje was built on an old graveyard site. The ghosts from these graves roam the faculty at night and they do not want to be disturbed. One day, a young professor of mythology decides to stay at his office at the faculty and work on his thesis until late into the night.

Најтешкиот чекор – Тамара Котевска

Детската игра е неизбежен дел од секој живот. Што кога таа не е возможна за некое дете? Се се остава на имажинацијата. Тука е размислата за сопствената немоќ... за белегот кој не го носиш по своја вина. Визуелното е твое бекство и дури и таму треба да го бараш најтешкиот чекор.

THE MOST DIFFICULT STEP - TAMARA KOTEVSKA

Child play is undenyng part of every life. What if it isn't possible for every child? It leaves everything to the imagination. Here is the think through of self incapability...about mark you don't wear on your own fault. Visual is escape and even there you have to look for the hardest step.

Животот на еден пушач во постапокалиптично Скопје –Кристина Ризоска

Новото време си носи нови забрани, пушењето е сфатено како јака цензура далеку во футуризмот. Што се би направил човек за да го почувствува задоволството на цигарата? Една фатална вечер за обичниот пушач во распадатото Скопје. Цената на кислородот е поскапа од сите отрови во тоа мало цилиндрично нешто. Тој што ќе го продава ќе биде истепан од уште поголема алчност. Корумпираноста не умира ни во иднината. Животот на нашиот херој ќе заврши исто како цигара... отфрлен како пикавец се угушува покрај тротоарот.

THE LIFE OF A SMOKER IN POSTAPOLIPTIC SKOPJE -KRISTINA RIZOSKA

New age brings new ban, smoking is understood as strong censorship far in futurism. What man would do to feel the pleasure of a cigarette? One fatal night for a smoker in rotten Skopje. The cost of oxygen is more precious than all the poisons in that little cylindrical thing. A person who sells it will be beaten by even greater greed. Corruption never dies, even in our future. The life of our hero will end just like a cigarette... rejected as cigarette butt... he will suffocate besides the pavement.

Ангелчо Трендов

Факултет за драмски уметности-Белград
испитна претстава на студентите
во класата на проф. м-р Гордана Мириќ

FDA - Belgrade
Students in the class of prof. Gordana Marić

НА БЛУД УВАЊ А ОД НАШАТА ОКОЛИНА

Д. КОВАЧЕВИЌ, Ф. ДОСТОЈЕВСКИ И Т. ВИЛИЈАМС

OBSERVATION OF OUR ENVIRONMENT

D. KOVACEVIC, F. DOSTOEVSKY, T. WILLIAMS

Во претставата „Набљудувања од нашата околина“ студентите од Белград ни прикажаа комбинација од свои испитни вежби во кои со извонредна актерска способност ни ја претставија комичната страна на стварноста. Комбинација од секојдневни случки, приказ на убавата но и на суровата страна на животот. Навреди и благослови, младост и старост, тага и радост, болка, иронија и бес. Автентична интерпретација на животот. Токму таа нивна автентичност предизвикуваше смеа до солзи кај публиката. Видовме просјаци, тинејџери, старци, професори, социјални работници, селани, новинари, политичари. Во мозаичната претстава беа вметнати и парчиња од добро познатите дела на Душко Ковачевич, Ф. Достоевски и Тенеси Вилијамс. Чиста десетка од публиката со неуморно ракоплескање.

In the play “Observation of our environment” the students from Belgrade with great acting skills presented to us the comic side of reality. The play is a combination of everyday situations. It portrays to us the beautiful but cruel side of life. Insults and blessings, youth and old age, sorrow and joy, pain, anger and irony. Authentic interpretation of life. This authenticity caused laughter at the audience. We saw beggars, teens, elders, teachers, social workers, peasants, journalists, politicians. In this mosaic play were inserted pieces from well-known works of Dusko Kovacevic, F. Dostoevsky and Tennessee Williams. The end of the play was followed by great applause.

Ивана Димова

К НИ ГА НА

ПИШАНА СО

МНОГУ ЉУБОВ, ЗНАЕЊЕ И СТРАСТ

A BOOK WRITTEN WITH LOVE,
KNOWLEDGE AND PASSION

О свежувачки патоказ како човек да продолжи да се бави со театар а да остане уметник, притоа и професионалец. Книга која не е теорија, туку љубов, знаење и страст. Вака професорката Ивана Вујиќ од белградскиот Факултет за драмски уметности ја претстави збирката есеи „Политиката и изведувачките уметности“, издание на Универзитетот за уметности во Белград, на Факултетот, како и на Лабораторијата за изведувачки уметности. На инспиративната промоција, Вујиќ зборуваше не само за книгата и за авторката која е еден од водечките американски и британски истражувачи на театарот, туку и за местото на уметникот денес, во светот на глобализам и империјализам, но и во нашите земји на Балканот. Книгата преку конкретни емпириски примери се занимава со политичките теории и практики, односот

на политиката и естетиката, еминистичката драмска теорија и критика, како и со современата драма во Велика Британија и во САД.

Рајнелт, родена Американка, е професорка на театарските студии на Универзитетот во Ворвик, ВБ. Иако одгледала пет деца, никогаш не се откажала од својата страст да ги истражува, анализира и да пишува за изведувачките уметности, дури и самата режирајќи ги делата што особено ја интересираат. Авторка е на преку 80 книги од оваа област. Била претседателка на Меѓународната федерација за театарски истражувања од 2004 до 2007 година. Во 2010 година ја добила наградата за животно дело која ја доделува Американското друштво за театарски истражувања.

“A refreshing roadmap on how can man continue to work in theater but to remain artist and professional at the same time. The book is not just theory, but love, knowledge and

passion.”- professor Ivana Vujik. With this words she represented us the collection of essays “Politics and performing arts” which is published by the faculty of dramatic arts, Belgrade and also the laboratory of performing arts. On this inspirational promotion, Vujik talked not only about the book and the author, who is one of the leading American and British theatrical researchers, but the place of the artist today, in a world of globalization and imperialism, and also the position of artist here in our countries in the Balkans. This book through concrete empirical examples deals with political theories and practices, the relationship of politics and aesthetics, feminist dramatic theory and criticism, and the modern drama in the UK and US.

Reinelt, born American, is a professor at the theatrical studies in the university of Warwick. Although she raised five children but she had never given up her passion for exploring, analyzing and writing about the performing arts. She also directs her own works. The author has over than 80 books about this area. She also had been president of the International Federation for Theatre Research from 2004 to 2007. In 2010 she received a lifetime achievement award from the American society of theatrical research.

С ЕК ОЈ МО РА ПОВТОР НО ДА СТАНЕ ИНДИВИДУА

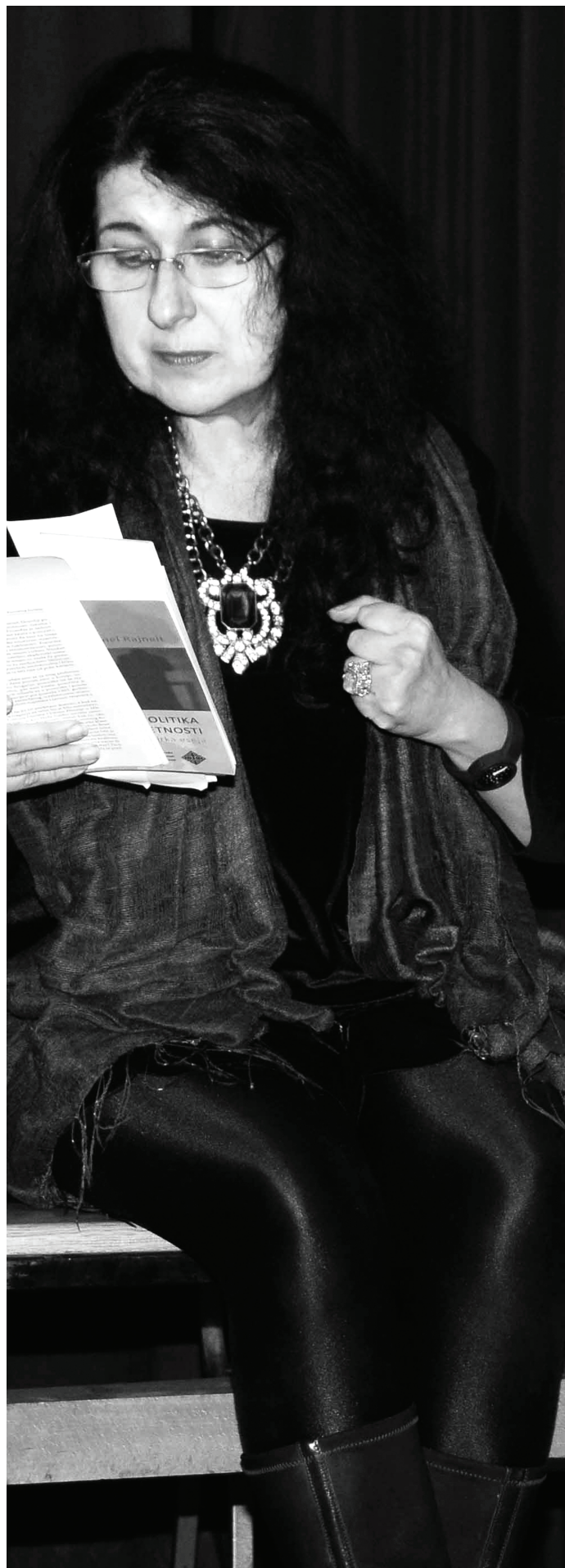
EVERYONE MUST **REGAIN** HIS
POSITION AS A **PERSON**

о На конференцијата во Охрид, се заложивте за многу повеќе критички предмети во наставата на драмските факултети.

Да, сметам дека теоретските предмети треба да ги следат практичните. Мислам на предмети од филозофско-антрополошки карактер, затоа што тие претставуваат еден добар контрапункт на практичната работа. Тие не ја забавуваат практичната работа, туку само ја збогатуваат. Ако ја следиме работата на која било театарска лабораторија на светот, од Станиславски, па до Барба, тука секаде теориската работа ја следи практичната. Дали пред, потоа или паралелно, тоа сега не е прашање. Кај Барба вие имате книги кои се напишани, книги кои се читани и потоа резултати од сето тоа. Вие имате труп, во која освен што игра како дел од труп, секој актер прави сопствена претстава со сопствено определување, или дури чита едиција книги, така што тоа е нужност. Знаењето, всушност, е највозбудливата пракса.

о Вечерва ја промовиравте книгата „Политиката и изведувачките уметности“ на Џанел Рајнелт. Со многу страст зборувавте за авторката, како и за темите поврзани со политиката и театарот.

Таа всушност го изучува односот помеѓу театарот и јавната сфера. Колку вие во изведувачките уметности влијаате на јавната сфера и повратната врска – колку јавната сфера влијае на изведувачките уметности. Тука има различни примери од светот кои можат да бидат многу корисни. Знаете што, во глобалниот свет, а и од секогаш во светот, постојат и постоеле иста страст, иста љубов, исти прашања, само разликата е како некој

доаѓа до одговорите.

о Промоцијата ја почнавте со еден цитат од романскиот филм „Позиција на детето“ - дека, имено, изборот е еден – или сте власт или сте жртва. Да, а што ние и оставаме на денешната младост? Каква позиција имаат тие? Многу лоша. И едната и другата. И властите – тие се неспособни бидејќи сè со нив се завршува, а оние кои се жртви – тие немаат никаква шанса. По својот лош статус се еднакви и едните и другите.

о Со согласувате ли дека статусот на жртва за еден уметник е некаква природна средина?

Да, за уметникот е природно да биде жртва, но да избере да биде жртва, а не да биде жртва затоа што е избран како некој кој помалку заработува, или некој кој е помалку вреден, или некој кој се нашол на патот на мрежите на империјализмот и на неоколонијализмот. Друга работа е личната болка, страдање, себеиспитувањето, тоа е една тема, а друга кога целата јавна сфера е така изградена, како една мрежа во која всушност никој нема никаква шанса да ја промени својата позиција – ни оние на кои им е добро, а ни оние кои се жртви. Вие во уметничката работа имате шанса – жртвувајќи се себеси вие спасувате други, а овде не, овде се двете позиции лоши.

о Предмет на книгата е и цензурата. Денес, барем во нашите земји, цензурата главно постои како финансиска цензура, авторот кој не е по волја на оние кои одлучуваат, едноставно не добива пари и поддршка, а филмот и театарот се сепак уметности кои чинат пари. Дали е вашиот одговор на ова прашање втората книга

о On the conference in Ohrid, you pledged for many more critic subject on lesson of dramatic faculties.

Yes, I believe that theoretical subjects should follow the practical ones. I think about the ones from philosophical-anthropological characters, because they represent a good counterpoint of practical work. They don't slow down the practical work, they actually enrich it. If we follow the job of any laboratorial theater in the world, from Stanislavski to Barba, the theoretical work there is following the practical one. Whether before, after or simultaneously, it is now not an issue. Among Barba you have books written, books which are read and then results of it all. You have a Troupe, which besides being played as part of the troupe, each actor makes their own show with their own determination, or even read a book edition, so it is a necessity. Knowledge, is in fact, the most exciting practice.

о Tonight you promoted the book „ Politics and performing arts” Janelle Reinel. You talked about the author and other topics related to politics and theater with so much passion.

She actually studies the relationship between theater and the public sphere. How much do you in performing arts influence the public sphere and feedback - how much the public sphere affects the Performing Arts. There are various examples in the world that can be very useful. You know, in the global world, and always in the world, the same passion existed, the same love, the same questions, the only difference is how one comes to the answers.

о The promotion started with a quote from the Romanian movie “The position of the child” - that, namely, the choice is one - you are either authority or a victim.

Yes, and what do we pass on to today's youth? What is their position? Very bad. Both of them. The authorities - they are incompetent because everything ends up with them, and those who have suffered - they have no chance. Following their poor status they are both equal.

о Do you agree that the status of a victim for an artist is some

што ја понесовте со себе од Белград, а која се однесува на индиските патувачки театри?

Да, тоа е приказна за творење независно од тоталната сиромаштија што ги опкружува. Нам овде, секој наш живот ни се чини како да е еден хотел Империјал. А тие таму сепак работат, имаат своја публика, дури имаат и свој политички ангажман, многу интересен во една земја со толку големо население, религиозно различна, со толку многу јазици.

о Дали во 21 век стоотстотна цензура практично е невозможна?

Знаете што, 21 век е векот кога се исполнија сите орвеловски соништа. Или кошмари. Надгледувани сме. Нашите телевизори, компјутери веднаш испорачуваат точни податоци за нашите желби, афинитети и што би можело нам да ни се продаде, односно на што се сме спремни. Така што е многу тешко да се зборува за тоа. Ова е едно перфидно време, каде што поединецот губи шанса да биде субверзивен, затоа што се, уште од раѓањето, неговите потреби и страсти се проучуваат и тој се обликува во нешто што му е потребно на натамошното производство, некој кој ќе биде потрошувач на тоа што допрва ќе се произведува. Секој мора повторно да ја врати својата позиција на индивидуа. Се разбира, овој свет им припаѓа на седум и пол милијарди луѓе, и тука секогаш ќе има некои срца кои бијат.

о Рековте – секој ја бара својата слобода и секој се труди да им побегне на скриените камери кои се насекаде околу нас.

Прашање е што е за еден човек слобода. Ние сме сите ограничени. И отсекогаш сме биле, само што тоа луѓето не сакаат да си го признаат. Ние сме ограничени со нашата смртност, со наша алчност, со светот кој ни е непознат, со стварноста... А сите копнееме по некаква слобода, јас би сакал на пример сега да тргнам за Венеција, но не можам.

о Сметате дека за да се биде субверзивен треба да се биде итар, затоа што и системот е итар. Што е итрина за еден уметник?

Итрина е да опстане, да успее да трае долго, да успее да се менува, себеси да се набљудува секогаш низ призма на промени и да биде вистинит. Последново е многу тешко, да се биде вистинит. Да речеме, еден Пикасо тоа го можеше. Денес има многу малку вистински работи, се е вообличено или изобличено, затоа треба да се биде автентичен и свој до крај, а тоа значи да се биде субверзивен. Сите сме сега копии. Ние жените сме копии на усни, очи, гради, и така натаму. А да се биде автентичен значи да се биде оригинален, но, за жал, тоа денес ја губи трката, зашто денес се бараат копии. Оригиналот изгуби на вредност, копијата доби.

о Се залагате да се зголеми мобилноста.

Знаете што, овој свет е нашата мака, но тој има и некоја етеричност. Неа ја има кај Црњански, на пример - светот е полн со чуда, и, просто, денешниот свет се состои од тоа движење. Денешниот свет лесно патува, лесно осознава, единствено што мора да знае што бара.

о Дали студентската размена секогаш мора да биде формалноправно регулирана, или може и полесно?

Освен оние формалноправните, секогаш постојат и патишта кои никој не ги познава, и тоа обично се најдобрите.

kind of a natural environment?

Yes, it is natural for the artist to be a victim, but to choose to be a victim, and not to be a victim chosen as someone who earns less, or someone who is less valuable, or someone that happens to be on the road networks of imperialism and neo-colonialism. Another thing is the personal pain, the suffering, the self examination, that is one topic, and the other one is when the entire public sphere is built as a network in which no one really has a chance to change their position. Neither those who are doing good and neither the victims. You in the artistic work have the chance - while sacrificing yourself, you save others, but not here, both positions are bad here.

о The subject of the book is the censorship as well. Today, at least in our countries, the censorship exists mainly as a financial censorship. The author who is not appealing to the decision makers, simply does not receive money and support, nevertheless film and theater are arts that cost money. Is this second book you took from Belgrade with you, which refers to Indian traveling theaters the answer to this question?

Yes, it is the story of creation, regardless the total poverty that surrounds them. To us here each of our lives seems like it's a hotel Imperial. They however work there, have their own audience, and even their own political engagement, very interesting one, in a country with such a large population, religiously diverse, with so many languages.

о Is 100 % censorship practically impossible in 21st century?

You know what, the 21st century is the century of Orwells dreams come true. Or nightmares. We are supervised. Our TVs, computers immediately deliver accurate data to our desires and aspirations, what could be sold to us, ie what are we prepared for. So it's very difficult to talk about that. This is a perfidious governance where the individual loses the chance to be subversive, because everything, from birth, his needs and desires are being studied and he is shaped into something that needs further production of, someone who will consume what is not yet produced. Everyone must regain the position of being an individual. Of course, this world belongs to the seven and a half billion people, and there will always be some of them whose hearts still beat.

о You said - everyone seeks their freedom and everyone is trying to escape the hidden cameras that are everywhere around us.

The question is, what does freedom mean to a man. We are all limited. And we have always been, only that people do not want to admit it. We are limited with our mortality, with our greed, with the world that is unknown to us, with the reality. And we all long for some kind of freedom, I would now like to go to Venice for example, but I can't.

о Do you consider that in order to be subversive one must be clever, because the system is clever. What is clever for an artist?

Clever is to survive, to succeed in lasting long, to be able to change, to always observe oneself through the prism of changes and be true. The last one is very difficult, to be true. Picasso was able to do that. Nowadays there are very little real things, everything is framed or exposed, therefore one should be authentic and original till the end, and that means being subversive. We are all copies now. Us women, we are copies of lips, eyes, breasts, and so on. And to being authentic means being genuine, but, unfortunately, it loses the race, because copies are the most wanted nowadays. Originality lost its value, the copy won.

о You advocate in increasing the mobility.

You know what, this world is our trouble, but it has some essence as well. It can be found in Crnjanski's writings for example - the world is full of wonders, and simply today's world consists of that movement. Today's world travels easily, comprehends easily, it just must know what to look for.

о Does student exchange must always be formally enshrined in law or maybe easier?

Apart from the formal rules, there are always ways that nobody knows, and those are usually the best.

Сашо Кокаланов

СПАЗМА – ДРАЖЕН КРЕШИЌ

SPASM - DRAŽEN KREŠIĆ

Младо момче кое поради студиите доаѓа во главниот град и изнајмува соба кај едно семејство што се распаѓа поради синот на газдарицата кој ги „измешал“ основните вредности со дрогата. Покрај првичната фасцинација од младиот газда, соочено со неговото нечовечно однесување кон мајка му и перверзните еротски навики, момчето успева да се отргне и да си ги задржи вредности со кои и дошло. Јасен филм за збунувачко време.

Young boy who moves to the capital city due to his studies. He rents a room owned by a family that is falling apart because of their son who lost his basic values, having been involved with drugs. Despite his initial fascination by his young land lord, confronted with his inhuman behavior towards his mother and the perverse erotic habits, the boy manages to escape and keep his own values. A clear moving image about a confusing time.

ПЕРФЕКТЕН ДЕН ЗА БАНАНА РИБИ
– ЈУЛИЈА КЛИР

A PERFECT DAY FOR BANANAFISH
– JULIA KLIER

Дамир е маж кој неодамна го пуштиле од воената психијатриска болница иако сеуште неопоравен. Заминува на одмор со својата девојка која сака да верува дека тој е здрав. Во текот на тој одмор режисерката Јулија Клиер ни прикажува ситуации преку кои го согледуваме неговото необично однесување со луѓето што ги сретнува. Приказната за рибите што јадат банани е метафора за неговата ментална состојба. Режисерката ни дава можност, преку негови гледишта, да ја согледаме реалната слика на неговото незадоволство и изгубената желба за живот која ќе го доведе до самоубиство. Едно извонредно кратко пер кое остава длабока трага.

Damir is a man who recently got released from the military psychiatric hospital, still not fully recovered. He leaves for vacation with his girlfriend who wants to believe that he is healthy. During this vacation, director Julia Klier, portrays to us situations through which we see his unusual behavior with the people he meets. The story of the fish eating bananas is a metaphor for his mental state. The director gives us a chance, through Damir's view points, to see a real picture of his discontent and his loss will for life which results in his suicide. One outstanding short performance that leaves a deep trace.

Мона Паскалова

БЕЛО – РИТА КРАСНИЌИ

Старите обичаи сè уште доминираат во современото време

Во овој филм се зборува за трагичната реалност на две млади девојки кои се обидуваат да опстанат и да ја сочуваат својата љубов во една средина која се уште функционира според старите обичаи. Едната од нив е ветена на момче кое не го ни познава, а зборот мора да се одржи. Сепак, нивната љубов победува, но по цена на жртва - нејзината сестра прифаќа да се мажи за оној кому таа му била ветена. Актуелноста на темата го прави филмот возбудлив и атрактивен за гледачите.

ПОСЛЕДНИОТ ХОДНИК – АЛБАН ЗОГИЈАНИ

Стравот од болеста ја засилува болеста.

Десетгодишно дете е болно од рак. Мајка му не може да се соочи со реалноста дека синот боледува од истата болест од која починал неговиот татко. Стравот ја тера да се лаже самата себеси дека детето е добро, да ја прекине хемотерапијата, па дури и да го убедува докторот дека состојбата на нејзиниот син е подобрена. Од друга страна, неговите врстници го исмејуваат, нив суровоста им помага да го прикријат сопствениот страв. Крајот е трагичен. Болеста го совладува детето. Веќе од онаа страна на стравот, т.е. на животот, тоа единствено жали што ја остава мајка си сама. Во овој филм иронијата на судбината станува по трагична од трагиката на самата болест.

WHITE-RITA KRASNIQI

The modern times are still dominated by the old customs.

This film is about the tragic reality of two young girls who are trying to survive and to maintain their love in an environment that still operates under the old customs. One of them is promised to a boy she never met and the word must be held. However, their love wins, but at the cost of sacrifice - her sister accepts marrying the one to whom she was promised. The relevance of the topic makes the film exciting and attractive to viewers.

THE LAST CORRIDOR - ALBAN ZOGJANI

The fear of disease strengthens the disease.

A ten year old child is suffering from cancer. His mother could not face the reality that his father had passed away from the same disease. The fear makes her lie herself that the child is well, that he should stop the chemotherapy, and even convince the doctor that her son's condition has improved. On the other hand, his peers mock him, their cruelty helps them cover up their own fears. The end is tragic. The disease wins the battle. Beyond fear- life already, he only feels sorry for leaving his mother alone. In this film, the irony of fate becomes more tragic than the tragedy of the disease.

Артин Селмани

НЕ ГО ГУБИ ДУХОТ

Станислав Стратиев

DON'T LOSE THE SOUL
STANISLAV STRATIEV

НАТФИЗ „КрстоСарафов”Софија
испитна претстава на студентите
по во класата на проф. Martin Karov

HATFIZ “Krsto Sarafov” – Sofia
students of acting in the class
of professor Martin Karov

„Дали оптимизмот е само недостиг на информација, или единствен чувар на нашиот дух?” – би можело да се извлече како лајт-мотив од претставата на студентите од факултетот за драмски уметности од Софија, кои јасно ни порачаа дека најважно е од сè е да не дозволиш да го изгубиш својот дух. Приказна за желбата на крушата да се побара себе си некаде далеку од своите корени. За залудното чекање нечија помош. За неверство и измама. За плашилото и врапците кои ќе се обединат во мигот кога личноста круша ќе реши да се оддели од нив. Љубомора, завист и завера на групата против поединецот, затоа што ниту еден од нив нема храброст да биде тоа - свој. „Среќни ли сте каде што ви се корените?“, „Како да тргнам без да се изгубам?“ се дел од редицата животни прашања. Живот како циркуз. Кловнови кои се доживуваат како марионети чии конци ги влече некој друг - „Полицајци и бандити гонат мирни граѓани. Банки, кредитни картички, кредитни просјаци, а сепак некаде свири џез...” и разочарано прашуваат: „Зошто мора да живееме така?“, „Зошто брзавме да пораснеме?“ А како одговор добивме: „Продолжуваме. Нема да паѓаме со духот.“ Не дека ни беше паднат, но нивната претстава навистина ни го крена и духот и расположението.

“Is optimism a lack of knowledge or the only guardian of our soul?” - can be taken out as a light motif from the play performed by the students of the Faculty of Performing Arts, Sofia, who clearly showed us that the most important thing is not to lose our soul. This is a story about the pear's wish to find itself, somewhere far from its roots, about waiting in vain for someone else's help, about infidelity and deceit. This is a story about how the scarecrow and the sparrows unite at the very moment when the person pear decides to part from them. Jealousy, envy and conspiracy of the group against the individual because none of the group members have the courage to be their own people. “Are you happy where your roots are?”, “How do I go without getting lost?” - are just a few of many life questions. Life as a circus. Clowns who see themselves as puppets whose strings are tugged on by someone else. ” Policemen and bandits who chase innocent citizens. Banks, credit cards, credit beggars, still in the background there is jazz playing...” and they ask disappointedly: “Why do we have to live like that?”, “Why did we were we in such a hurry to grow up?” And as an answer we get We move on, we won't fall with the soul. We saw outstanding acting performances with plastic scene expression in the spirit of vaudeville and cabaret. Not that it was low, but their performance really lifted up our mood and spirit.

Ивана Димова

АКАДЕМИЈА ЗА ТЕАТАР, РАДИО, ФИЛМ И ТЕЛЕВИЗИЈА - ЛУБЉАНА

ПОМАЈКА - МИХИ МОЖИНА

Нина е жена која како дете била згрижена во друго семејство бидејќи нејзината мајка немала услови да ја одгледува откако била оставена од нејзиниот маж. Но среќата им се насмевнала па сега живеат заедно. Нина која и самата згрижува деца, ја раскажува својата тажна судбина. Имала два сина од кои едниот извршил самоубиство, бидејќи не можел да го трпи својот татко пијаница. Другиот живее далеку од неа. Таа смета дека така е најдобро од причина што не сака да го гледа како пие и се коцка. Нина беспрекорно се грижи за посвоеното девојче, ја школува, ѝ овозможува да се гледа со својот татко, бивш наркоман и пијаница. Тој мислејќи ѝ најдобро на својата ќерка ја дал кај Нина на згрижување со потполна доверба. Светлата страна на овој документарен филм е тоа што Нина успева и на таткото да му помогне да се ослободи од своите пороци за да има среќен живот со ќерка си.

FOSTER MOM - NINA MOŽINA

Nina who takes care of children herself, tells the story of her fate. She used to have two sons, one of them committed suicide, because he couldn't bare with his drunk father. The other one lives far away from her. She thinks it's for the best because she doesn't want to watch him drink and gamble. Nina takes excellent care of her adopted daughter, takes her to school and lets her see her father who is an ex drug addict and also and alcoholic. With the best intention for his daughter, he allowed Nina to take care of her with complete trust. The bright side of this documentary is that Nina succeeds in helping the father get free of his vices so he can have a happy life with his daughter.

КУКА НА ОТВОРЕНИ РАЦЕ - МАЈА КРИЖНИК

Краток документарец за болницата „Хоспис“ која згрижува пациенти со хронични болести што ја изгубиле надежта за опоравување. Целта на оваа болница е пациентите да се соочат со нивната болест и смртта која следи. Специјален тим од лекари и волонтери, со љубов и голема посветеност, се грижат за потребите на пациентите и исполнување на секоја нивна желба. Нивната цел е, колку е можно, да ги заштитат од болка. Овозможуваат посета во секое време и во зависност од потребата на секој пациент, со намера тие да се чувствуваат како дома, со најблиските покрај себе. Хуманоста е мистеријата на животот, она што човекот го прави човек во вистинска смисла на зборот.

THE HOUSE OF OPEN ARMS - MAJA KRIŽNIK

House of open arms is a short documentary for a hospital that deals with the issues of the patients and human finitudes. „Hospis“ takes care of patients with chronic diseases who have lost any hope of recovery. The hospitals goal is mainly the patients to face their diseases and the death that comes with it. A special team of doctors and volunteers care for the needs of the patients and fulfillment of every wish they have, with great love and dedication. Their goal is to protect them from the pain, as much as they can. They allow visits at any time depending on every patient needs, with the intention for the patients to feel like they are at home with their loved ones.

Светло Црна - Рене Маурин

Дело кое ни говори за очајот и депресијата како неизбежни но минливи состојби во сечиј живот. Во овој случај, во животот на еден пропаднат сликар, очаен уметник кој се бори да обезбеди финансии за да може да твори. Бидејќи нема пари да купи бои, а има голема страст да слика со светло црната, принуден е да го продаде каучот на дедо му, единствениот предмет од неговото наследство кој има некаква вредност. Но откако ќе го продаде тој парите ќе ги потроши на алкохол и дрога. Еден ден, откако ќе сони сон, тој решава да си го врати каучот во кој е уверен дека има богатство. Плаќа дебели пари за истиот и навистина пронаоѓа во него куп банкноти, но за жал, југословенски кои веќе не служат за ништо. Сепак, излезот е тука кога човек најмалку се надева. Жената од антикварницата му нуди пари, гледајќи го во него својот спас од мажот насилник. ....

Speaks about despair and depression as inevitable but transient situations in everyone's life. In this case, in life of a failed painter who struggles with finances so he can be able to create. Because he has no money, but big passion to draw with bright black, he has to sell his granddad's couch, the only item of worth in his possession. But after he sells the couch, he use the money for drugs and alcohol. One day, after he has a dream, he decides to get back the couch which he believes is full of treasure. He pays big money and he really finds a lot of ex Yugoslavian dinars in the couch that are useless. The lady from the antiques-shop offers him money, perceiving him as a way out from the horrible life with a husband who abuses her. Don't give up from something you want, what yours will comes.

Странци - Вид Хајншек

Слика за животот на едно момче, кое по смртта на мајка си останува само со таткото политичар, кој единствено се интересира за својата работа. И во заедничкиот дом момчето се чувствува како во кука на некој туѓинец кого го познава од неодамна. Единствена надеж тоа наоѓа во марихуаната и својот другар со кого заедно одат на протести организирани заради коруптивниот скандал во кој таткото е вмешан. Таткото се разлутува и го брка синот од дома. По некое време го бара во приколката во која живее. И покрај тоа што синот знае дека татко му дошол кај него само за да се сокрие зашто владата се распаѓа, тој е среќен и сака да верува дека татко му, најпосле, се труди да го види и да ги сфати неговите животни потреби. Но, следното утро, на политичарот татко му јавуваат дека ситуацијата е средена, па тој повторно си заминува од својот син. Волкот може да го смени крзното, но не и табиетот... тешко на синот ако е јагне...

STRANGERS - VID HAJNSEK

An image of a boy's life, who after his mother's passing leaves him under his politician father's patronage. He doesn't feel at home even at his own house and confides in drugs and his only friend. They are attending protests against a political scandal including corruption which also involves his father. The father gets mad and shuns his son, kicking him out of the house. Later on, he tries to reach out to him, searches for him at his trailer. The boy knows what his father's true intentions are – to lay low, hide from the public, but is hopeful that his father finally shows care about him and his wellbeing. The next morning, the father gets a call in which he is informed that the situation is under control, so he leaves his son behind. A wolf can change its fur, but not its true nature. Sheep's life for the son leaves him stranded.

Мона Паскалова

ФАКУЛТЕТ ЗА ДРАМСКИ УМЕТНОСТИ - БЕЛГРАД

Додека патот не не раздели

-Исидора Веселиновиќ

Владан и неговата девојка патуваат со автомобил негде на Доловачкиот пат кој води накај Зрењанин. Оеднаш пред нив излегува постар човек со велосипед... тие случајно го прегазуваат. Во паника, го тргаат од патот и си заминуваат. Кога стигнуваат во градот препуштени се на своите мисли и стравови... за моралот, за праведноста и одлуките кои ги донеле. Владан не може да ја издржи напнатоста и се враќа на местото на злосторството. Моменти на недоумици и таинственост... во него победува човечноста.

UNTIL THE ROAD DO US APART

- ISIDORA VESELINOVIC

Vladan and his girlfriend are traveling by car somewhere on Dolovac road that leads to Zrenjanin. Suddenly a older man with bicycle shows up... they accidentally run him over. In panic, they're putting him away and leave. After arriving in town they are left with so thoughts and fears... about moral, fairness and decisions they made. Vladan can't stand tension and returns to the scene of crime. Moments of uncertainties and closeness... inside of him the good side fights and it will result with humanity.

И како си, дедо, што се прави?!

-Оран Николиќ

Станислав, пензионер кој го поминал поголемиот дел од својот живот во движење и тешка работа, сега е соочен со монотонија, осаменост и сеќавања.

HOW'S IT GOING, GRANDPA?

- GORAN NIKOLIC

Stanislav, a pensioner who spent most of his life in constant movement and hard work, is now facing monotony, loneliness and memories.

Сама - Катарина Кољевиќ

Ана е заробена со своите мисли и единствениот начин да продолжи понатаму е да сфати дека во нејзините најважни одлуки таа не мора да биде потполно сама.

ALONE - KATARINA KOLJEVIC

Anna is trapped and the only way to move on is to realize that in her difficult decisions she does not have to be totally alone.

Излез во Случај на Опасност

-Владимир Тагиќ

На господинот Стојановиќ му е украдена првата помош, Петар пуши на прозорецот, господин Ивановиќ има проблеми со слухот, две деца ќе се скараат додека играат фудбал, господинот Филиповиќ жената го праќа по намирници...

EMERGENCY EXIT

-VLADIMIR TADIC

Mr. Stojanović was stolen first aid kit, Petar is smoking on the window, Mr. Ivanović has a hearing problem, two boys get into a fight while playing football, Mr. Filipović is sent by his wife to buy groceries...

Епизодата на Марија

-Сања Живковиќ

После години живеење во Канада, Марија се враќа во Србија. Таа ја посетува баба и, која живее осамен живот во дом за старци. Нејзиниот голем апартамент во старата зграда е празен, трагите од минатото се покриени со прашина. Но првичната радост на Марија е повеќекратно разочарана. Бабата Лела не ја препознава и ја заменува со Мануела, измислен лик од омилен шпанска серија. Повеќето сеќавања од минатото ја докажуваат конфузијата на Лела меѓу фантазијата и реалноста. Кога Марија се враќа во нејзиниот апартамент, сеќавањата на Лела се подобруваат, само за кратко време. Но, кога минатото исчезнува во болест, единственото нешто што останува е создавање на нови реалности.

MARIJA'S EPISODE

- SANJA ZIVKOVIC

Maria returns to Serbia after years of living in Canada. She visits her grandmother, who is living a lonely life in a care home. Her large apartment in an old building is uninhabited, the traces of the past covered in dust. But Maria's initial joy is severely disappointed: Her grandmother does not recognise her, but takes her for Manuela, a fictional character from her favourite Spanish telenovela. Most hints of remembrance prove to result from the grandmother's confusion of phantasy and reality. When Maria takes her back to her apartment, her memory seems to improve for a short time. But when the past dwindles in sickness, the only thing that remains is the creation of new realities.

Урбана потера на село -Страхиња Савиќ

Момче трча низ падините носејќи мало јагне на плеќите. Неговиот дедо очајнички се обидува да го фати.

Сточар - Немања Чераниќ

Стеван, син на локален криминалец, живее мирен живот водејќи го своето домаќинство. Кога татко му ќе биде убиен од членовите на неговата криминална група, Стеван тргнува во одмазда.

Игла - Џорџе Стојиљковиќ

Девојка која шие и после долго работење веќе не е свесна што и се случува...

URBAN PURSUIT IN RURAL SUR- ROUNDINGS - STRAHINJA SAVIC

A boy is running across the hills, carrying a little lamb on his shoulders. His grandfather is desperately trying to catch him.

FARMER - NEMANJA CERANIC

Stevan, a son of a local criminal, lives a peaceful life running a homestead. When his father is killed by the members of his gang, Stevan seeks revenge.

THE NEEDLE - DJORDJE STOILJKOVIC

The girl who sews, after a long labor is no longer aware of what was happening to her...

Без крила - Ненад Вељовиќ

Некои чудни чувства опишани од филмскиот јазик помеѓу сонот и реалноста.

Дуббукс - Никола Вученовиќ

Експериментален филм на тема "Сон и јаве". Соработка со Факултетот за ликовни уметности, отсек сценски костим.

Касно е - Џорџе Стоиљковиќ

Експериментален филм за портретот на млад деловен човек во 21 век, слуга на времето. Порака до модерниот човек кој се губи како индивидуа во машинизираниот свет.

WITHOUT WINGS - NENAD VELJOVIC

Some strange feelings described by film language between the dream and reality.

DYBBUKS - NIKOLA VUCENOVIC

Short experimental film on the subject dream and reality. Made in collaboration with the Faculty of Applied Arts, department of Theatre Costume.

IT'S TOO LATE - DJORDJE STOILJKOVIC

Experimental movie about portrait of young, business man in 21st century who is servant of time. Message to modern man who is losing himself as individual in this machinery world.

Ангелчо Трендов

о Минатата година организиравте фестивал во Макарска во кој беше вклучен и нашиот факултет. За каков проект се работи и за што поточно станува збор?

Се работи за фестивал кој исклучиво се бави со документарни филмови. Целта не е само да се промовира културата од ЕУ туку и културата на сите земји во регионот. Сметам дека сите ние од регионот имаме заеднички интереси, слични погледи на филмот, културата, социјалната ситуација, а поради одредени граници кои ги имаме меѓу себе, не сме во контакт. Токму поради тоа ни се роди желба за собирање на што повеќе академии од јужен Балкан, да се оствари комуникација, да се зборува, но и да се расправа за филмот, да се расправа околу различните гледишта за филмот како социолошки и интелектуален дел од една целина. Зашто ние сме сепак едно цело. Многу е поубаво кога имаш со кого да спориш околу нешто. Следната година тоа ќе го продолжиме преку workshop во кој ќе учествуваат студентите од подрачјето на бивша Југославија, кои ќе имаат задача да направат краток филм за градот Макарска за времетраење на фестивалот. Истиот фестивал ќе има филмови од различен уметнички карактер.

Во денешно време мислам дека таа разноликост е неопходна ако сакате да наполните една сала.

РАЗНОЛИКОСТА Е НЕОПХОДНА ЗА ДА НАПОЛНИТЕ САЛА

~~~~~
DIVERSITY IS NECESSARY
IF YOU WANT TO FILL UP
ONE HALL

oThe last year you organized festival that our faculty was included on too. For what kind of project, and what exactly it is about?

It's about a festival, who exclusively deals with documentary films. The purpose it's not just to promote culture from EU, but the culture of all countries in the region. I consider that all of us from this region have same interests, similar views on film, culture, social situation, and because of some defined borders that we have between, we're not in contact. Just because of that we had the wish to collect more of the south Balkan academies, to accomplish communication, to talk, yet to discuss film, to discuss about different point of views on film as social and intellectual part of the whole. Cause we are all one. It's much more prettier when you have someone to argue about something. The next year we will continue through workshop, that will have participating

students from the area of ex Yugoslavia, who will have a task to make a short movie about the town of Makarska during the festival. The same festival will have movies from different art character. In presence of today I think that diversity is necessary if you want to fill up one hall.

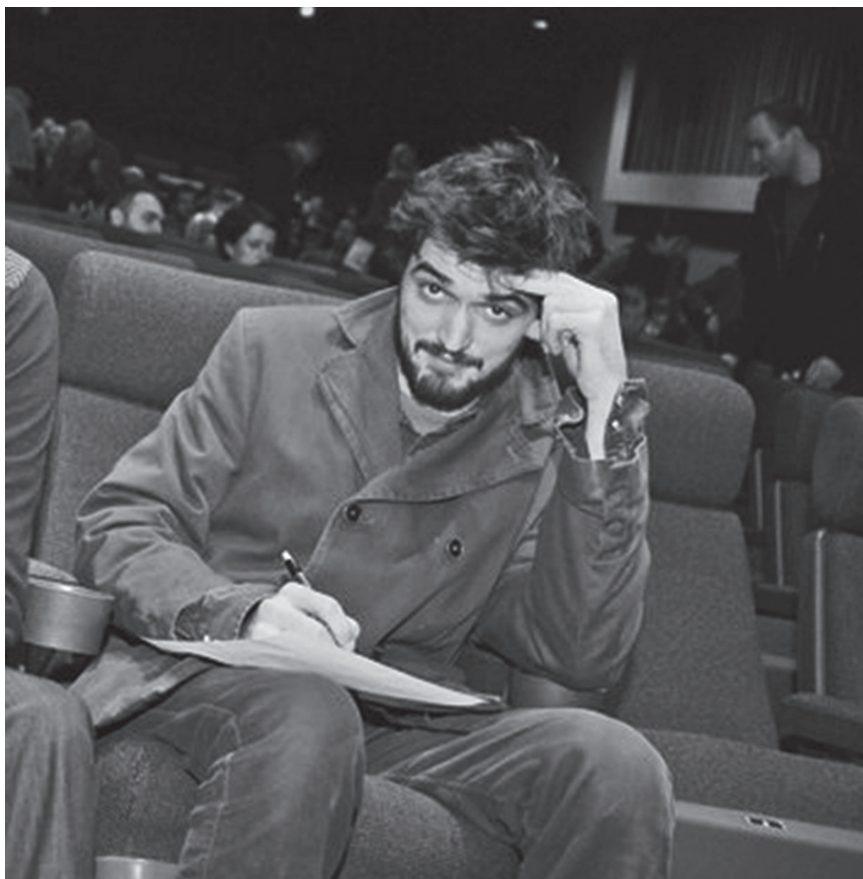
o How did the last year passed and how satisfied you are from the beginning of this kind of gathering?

On the projections there was 32 films played and all projections were filled with crowd. In Croatia we have about hundred festivals of feature films. but, documentary film is instantly growing, what you see through television. He can be authors or some kind of social critics. Today

о Како мислите дека поминавте минатата година и колку сте задоволни од почетокот на една ваква дружба?

На проекциите беа пуштени вкупно 32 филма и сите проекции беа преполни со публика. Во Хрватска има околу сто фестивали на игран филм, но, документарниот филм моментално е во подем, што се гледа преку телевизијата. Тој може да биде авторски, или некаква општествена критика. Денес, барем, пристапот до информации е лесен и можеме да дознаеме што се случува во светот, поради што имаме можност да бидеме уште посвесни за себеси. Ние минатата година привлековме околу 4000 гледачи за само три и пол дена. Одзивот од сите академии беше фантастичен. Идејата беше да се створи една концентрација од млади луѓе кои утре без

никакви проблеми би можеле да дојдат во Загреб и да снимаат нешто, некои во Нови Сад, Скопје, Сараево, Љубљана... ние сме премал терен за културно да се раздвојуваме. Но, проектот не завршува тука. Уште првата година изготвивме план за седум години. Сепак, да нагласам, тоа се само основи на проектите и допрва ќе ги разработуваме, бидејќи некои работи не знаеме како ќе се одвиваат. Нашиот фестивал се обидува да го воведојде она што порано беше братство и единство, а денес се вика мултикултурализам, не само во земјите во регионот, туку планираме секоја година да вклучуваме и една земја-партнер од ЕУ. Минатата година тоа беше Чешка, како најголемиот турист во Далмација. Следната година ќе биде Полска. Сметам дека е многу важно тие да се запознаат со нас и нивните студенти преку проекции и workshop-ови да добијат можност да видат што се работи кај нас.

at least the access to information is easier and we can find out what's going on in the world, because of that we have the opportunity to be more aware of ourselves. We the last year attracted about 4000 viewers for just three and a half days. The turnout from all academies was fantastic. The idea was to create one concentration of young people that tomorrow will have no problems to come in Zagreb and shoot something, someone in Novi Sad, Skopje, Sarajevo, Ljubljana... we are small field for culture to be separated. But the project doesn't end up here. Since the first year we made plan for the next seven years. Although, to point out, that are just basis of the projects and we'll yet have them worked out, cause we don't know how some things will develop. Our festival is trying to implement what was brotherhood and unity once, and today it's called multi-culturism, not just in the states of the region, but we plan every year to

include one country-partner from EU. The last year that was Czech Republic, as biggest tourist in Dalmacia. The next year it will be Poland. I think that is very important for them to meet us, and their students through projections and workshops to be given the chance to see what's making over here.

Мила Јовановиќ

Професор

Ф

илмот го постави секогаш актуелното прашање дали постои судбина, а ако постои, можеме ли ние како индивидуи да влијаеме на квалитетот на нашиот живот. Новиот професор во училиштето му влева надеж на едно Ромче, давајќи му нова перспектива на животот. Иако е младо момчето, способен да направи промена за себе и да се избори да не потпадне под лошо влијание. Низ филмот ликот доживува целосна трансформација во успешен музичар, наспроти неговите другари кои се помириле со судбината и не успеале да го подобрат квалитетот на типичниот ромски живот.

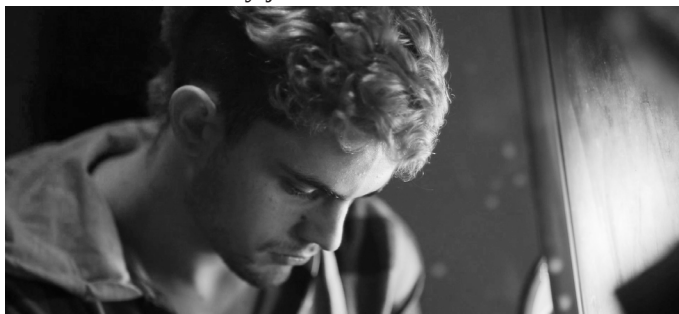
THEACHER

The film asks a question about the existents of a thing such as destiny, are we the creators of our own destiny and do we individually affect the quality of life we are living. New professor in the school gives hope and a hole new perspective into the life of the young gypsy boy. Even though he is young, he is capable to make a difference for himself and accomplish not to fall under bad influence. During the whole film the character experiences completed transformation into a successful musician. His friends did not change anything, they accepted the fate and continued to live the quality of a typical gypsy life.

Скулптор

Aнимираниот филм „Скулптор“ на комичен начин го критикува уметникот кој се откажува од своето творештво. Скулпторот неколку пати се обидува да направи скулптури во различни техники, секој пат успева, но начинот на кој тој ја перцепира реалноста (моделот што го гледа) не е прифатен од самите модели (општеството). Неприфаќањето го фрла во очај, тој се преиспитува себеси и сопствениот талент, за да стаса до таму да ги уништи своите дела.

ИН ВИТРО

Dокументарниот филм е исповед на еден хомосексуалец кој поради лошите односи со единствениот родител, неговата мајка, го напушта домот. Иако малолетен тој решава да се вработи во елитен бордел. Животната приказна ја раскажува со навраќање на клучните пресврти што се случиле во неговиот живот и безизлезните ситуации во кои честопати се наоѓал. Успева да го поправи односот со мајка си, и таа самата претрпела многу за да тој се роди како резултат на Ин витро оплодување. Полн е со надеж и си дозволува да сонува за подобро утре.

IN VITRO

Documentary film “In vitro” is a confession of one homosexual that leaves his home even under age because of the bad relationship with his only parent, his mother, so he decided to work in elite bordello. He retells his life story remembering the key turning-points and many deadlock situations that occurred in his life. He manages to fix the bad relationship with his mother, because she has suffered a lot so he could have been born as a result of In vitro fertilization. He is full of hope and allows himself to dream for better tomorrow.

Исус

Документарниот филм „Исус“ го портретира ликот на Исус, момче оставено во дом кое достигнува возраст на која треба да го напушти домот, да излезе и да се снајде во суровиот свет. Има големи соништа и амбиции за животот и се бори за својот опстанок. Иако Ром тој одбива да живее како другите Роми и вложува во себе, со цел да напредува. Во реалниот свет наидува на пречки, но оптимизмот е она што го води напред. Тој сонувa да се покаже на големата сцена како одличен танчер и е свесен дека патот до успехот е многу тежок, но светот останува на оние кои веруваат во себе.

Роденден

На мистериозен и интригантен начин, уште на самиот почетокот се најавува главниот проблем. Наместо да ужива во изненадувањето приредено од страна на неговата девојка, главниот лик доживува немир поради траумата од детството, смртта на братот, што го прогонува во сегашноста. Доколку не се соочиме со траумите тие секогаш ќе најдат начин да донесат немир, или во крајна линија, може да бидат фатални по нашиот живот.

BIRTHDAY

Short film “Birthday” on a mysterious and intriguing way at the beginning announces the main problem. Instead of enjoying the birthday surprise that his girlfriend arranged, the main character becomes anxious about a trauma from his childhood, the death of his brother hunts him in the present. If we do not confront the trauma, it will always find a way to bring anxiety or it can be extremely dangerous or even fatal for our life.

PISSSED OFF

Short animated film for a dog that gives his last strings not to urinate inside the house of his owner. The poor dog desperately tries to drag his attention, but the owner is phlegmatic and sleepy and forgets his obligations towards his pet. Finally after the dog urinates inside the house the owner is awake and starts to chase the dog in the hole house. Even though we see the dog's attempts to go out from the very first begging, he is unfairly locked by the police. Are we, as humans in the same position as the dog, judged for things we have not done, things we have tried to change, but did not depend on us?

Бесен

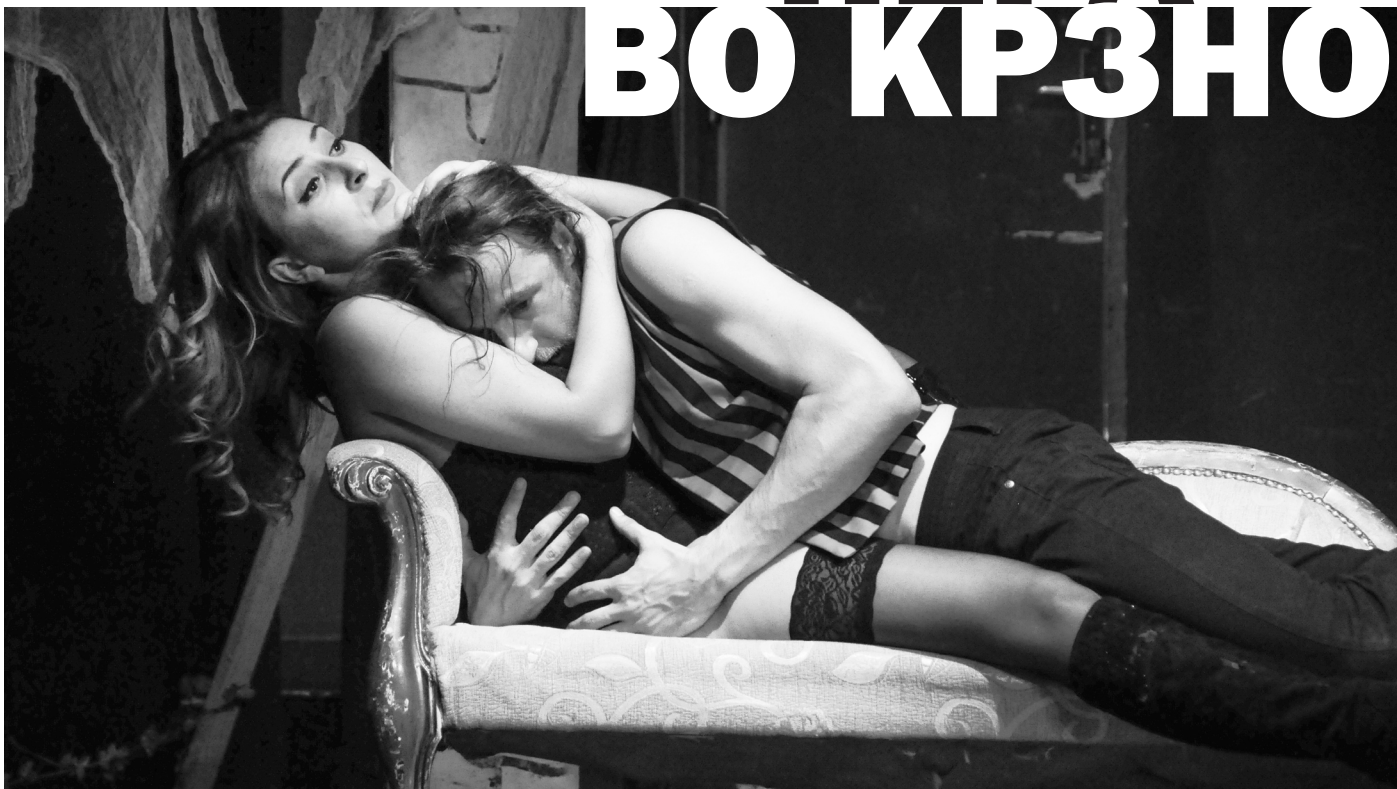
Краток анимиран филм за едно куче кое со сите сили се труди да не уринира во домот на сопственикот. Кутрото куче упорно го привлекува вниманието на својот сопственик, но тој е премногу флегматичен и поспан, па заборава на обврските што ги има кон своето милениче. Откако кучето се олеснува во домот на сопственикот, тој конечно се буди и го брка низ целиот дом, обидувајќи се да го фати. Иако го гледаме кучето низ целиот филм како се обидува да излезе надвор, неправедно е затворено од полицијата. Дали сме ние луѓето исто како кучето, осудени за работи кои сме се обиделе да ги промениме, но не зависеле од нас?

Марина Трајковска

Академија за сценски уметности - Сараево
-Давид Ивнес
испитна претстава на студентите во
класата на проф. Ален Муратовиќ

ARA - Sarajevo
-David Ivnes
Students in the class
of prof. Alen Muratović

VENUS IN FUR ВЕ НЕРА ВО КРЗНО

Дуо-драма во која се портретира тесната врска меѓу реалноста и фантазијата. Актерката Ванда која со својата упорност ги надминува стереотипите и постигнува доминација над писателот и режисерот. Преку оваа еротска драма, актерите ни претставија една друга страна на театарот. Свет кој говори за родовите разлики, моќта и статусот на едно човечко битие. Студентите успеаа да ја доловат комплексноста на карактерите што ги играа, тешко видливите промени на соодносот на моќта меѓу нив и первертирањето на „улогите“ на жртва и мачител.

Тhis play is a duo drama which portrays the close connection between reality and fantasy. The actress Vanda with her persistence exceeds the stereotypes and achieves domination over the writer and director. Through this erotic drama, the actors presented us another side of theater. World that speaks about gender differences, the power and status of a human being. The students achieved to capture the complexity of the characters they've played, the hardly visible change in the ratio of power between them and perverting the "roles" of victim and torturer.

Калија Киселички

БЛАГОРОДНА БУРЖУАЗИЈА

THE BOURGEOIS GENTLEMAN

Факултет за драмски уметности-Приштина
испитна претстава на студентите во
класата на проф. Луан Дака

Дали големата желба да се стане
нешто што не сме е доволна
навистина да станеме? Зошто
секој човек очајно сака да биде
некој друг?

FDA-Prishtina
students in the class of prof. Luna Daka

IS THE DESIRE OF BECOMING SOMETHING WE
ARE NOT IS ENOUGH TO REALLY BECOME?
WHY EVERYONE DESPERATELY WANTS TO BE-
COME SOMEONE ELSE?

Молиер често се занимава со прикажување на општествениот јаз меѓу претенциозните аристократи и снововската буржоазија. Претставата е смело исмевање на лицемерието и патетичните обиди на еден човек да се искачи и вклопи во друг социјален круг. Желбата на Жорден да стане аристократ и да се ожени со Маркизата го доведува до комични ситуации во кои тој учи како да се однесува. Тој купува нова гардероба, плаќа професорки да го учат да танцува, зборува, мечува...Доранте го измамува со цел да му ги земе парите. Неговата жена, госпоѓа Жорден, го тера да престане со глумирањето и да се спушти на земја, но тој не се предава и прави будала од себеси. Без разлика што работеле на текст од пред четири века, благодарение на нивната игра, студентите од Приштина, сосема верно ни ја прикажаа сликата на нашето време.

Мoliere often deals with displaying the social gap between the pretentious aristocrats and the snobbish bourgeois. The performance is bravely lampooning the hypocrisy and the pathetic attempts of a man to ascend and fit in a higher social scale. The desire of Mr. Jorden to become an aristocrat and marry the Marquise puts him in comic situations in which he learns how to behave. He buys new clothes, pays professors to teach him dance, speak, fence... Dorante is deceiving him in order to get his money. His wife, Mrs. Jorden, makes him stop acting silly and get down on the ground, but he keeps making fool of himself. Regardless the fact that they have chosen to play a four centuries old text, thanks to their play, the students of Prishtina, quite faithfully showed us the image of our time.

Артин Селмани

Првата дама од Дубрава

Тинејџерката Амра е раперка. Меѓутоа нејзините родители и ја ограничуваат слободата, за да ја чува својата помалата болна сестра. Поради тоа Амра ја мрази својата сестра. На снимањето на еден спот е принудена да ја носи и сестра и со себе, која добива гушење од астмата. Во мигот на чекање во болницата, Амра сфаќа дека многу потешко е да изгубиш сестра, отколку шанса за снимање музички спот.

FIRST LADY OF DUBRAVA

Тeenage girl Amra is into rap. But her parents are shortening her freedom for having to take care of her younger seek sister. Because of that Amra hates her. On shooting a video she is forced to take her sister, who receives asthma attack. In the moments of waiting in hospital, Amra gets that is lot harder to lost a sister, than shooting a music video.

СНЕГ

Приказна за еден осамен и несреќен човек кој ја изгубил својата жена. Тој доаѓа од Сплит во Загреб кај ќерка си да прослават за нејзината прва работа. Таткото гледа колку работите се измениле кога ќе отиде на пијалак со својот пријател од младоста, близок со загребската елита и запознаен со животот на младите. Тој не сака да го разочара пријателот и се труди навистина да ужива во вечерта, но длабоко во себе знае дека тоа не е за него, потонува во мислите за својата почината жена и си оди дома. Кога ќе дојде неговата ќерка која исто така била излезена сочувствува со неговата тага и го нуди да вечераат. Нешто што после долго време го прават заедно. Оваа посета му помага да го промени својот живот и да престане да живее во спомените.

Бебиситер

Птолемиот брат е обврзан да го чува својот помал брат, додека неговата мајка е на работа до раните утрински часеви. Меѓутоа постариот се излекува и го остава братчето ветувајќи му дека ќе оди по чипс. Но тој заминува со своето друштво. Цигари, алкохол, дрога. Дискотека. Повраќање. Штом поминува низ сето тоа, се враќа дома. Купува чипс наместо цигари но на пат кон дома една група млади и пијани го закачуваат и му го земаат чипсот. Кога се враќа дома неговиот брат се буди и му го пушта натпреварот кој го снимил за и тој да го гледа. Заради тој гест но и прашањата „Каде беше“, „Ми купи ли чипс“, гледаме дека постариот се кае што го запоставува својот брат кому толку многу му значи. Ова излегување од дома, можело многу скапо да го чини.

SNOW
Story of a lonely and unhappy man who has lost his wife . He comes from Split to Zagreb at his daughter's home to celebrate her first job . Father sees how things have changed when he goes for a drink with his friend from his youth , close to Zagreb's elite and introduce in lives of young. He doesn't want to disappoint his friend and tries to really enjoy in the evening, but deeply and trully he knows that this is not for him and he leaves the party. The same night his daughter sees how much her father is sad and desperate and offers him to eat together, like in the good old days. This visit helps him to change his lonely life and stop living in the past.

THE BABYSITTER

Тhe big brother is obligated to watch over his little brother, while his mother is working until the morning hours. But the older brother sneaks out leaving his little brother with a promise that he'll be back after he bought some chips. He leaves with his friends, to celebrate the birthday of one of them. Cigarettes, alcohol, drugs. Disco club. Throwing up. The minute he passes through all of this, he goes home. He buys chips, instead of cigarettes, but on his way home a group of young drunks bully him and take his chips. When he finally comes back home, his brother wakes up and plays him the game that he recorded so he can watch it too. With that gesture and with the questions "Where were you?", "Did you buy me the chips?", we can see that the older brother is regretting his neglect of his younger brother, because the younger brother appreciates him very much. This little sneak out of his could have cost him a fortune.

ЖИВОТИНСКО ЦАРСТВО

Големата желба на едно дете да ја види својата мајка. Неговата мајка е случајна жртва во една пукотница, но таткото, сакајќи да го заштити синот, му кажува дека мајка му е во Австралија. Детето упорно се труди да ја пронајде последната сликичка што му недостасува во неговиот албум, сликичката на кенгур, верувајќи дека ако успее ќе ја види мајка си. Но таткото за да обезбеди егзистенција е принуден да го продаде албумот. Детето, гледајќи како неговата мечта умира, престанува да зборува. Таткото решава да направи нешто за да го изградува својот син и го води на пат. Детето се надева дека одат во Австралија, но тие пристигнуваат во зоолошката градина во Загреб каде има кенгури. Детето е страшно разочарано, мајка му толку многу му недостига, но сепак, успева да се соочи со фактот дека нема да ја види и почнува да зборува. По долги години, сега веќе возрасен маж, тој сфаќа колку многу татко му се трудел. Сакајќи да биде таков родител тој го носи своето дете во зоолошката градина. Желба, копнеж... смислата на нашето постоење.

ANIMAL KINGDOM

In this movie we see the grand desire of a child to see its mother. The mother is a victim of a shootout, and the father, willing to protect its boy, invents a story about the mother, that she, in fact, lives in Australia. The boy collects an album and misses a final piece – the kangaroo sticker. Poverty forces the father to sell the album and the boy stops talking as a consequence from the traumatic experience. The father takes his son to a zoo in Zagreb to see the kangaroos, but the boy had an idea that his father was taking him to his mother in Australia and is devastated. At last, the boy faces the facts and comes to terms with not seeing his mother, and starts talking again. All grown up, he realizes the sacrifices his father had to make, and the decisions he had to make for him. He follows in his father's footsteps, and in his honor, takes his child to the zoo. Will, yearning...the meaning of our existence.

ТЕРАРИЈ

Брат или сестра, братучеди, другари или љубовници, што се тие? Тие се сето тоа. Живеат со својата баба, која ги подучува и воспитува. И покрај тоа што се школувани тие се отргнати од нормалниот живот. Без другари. Без обврски. Издвоени. Еден на друг си претставуваат се.

ВИКЕНД

Студент се враќа дома за викенд. Една девојка е заљубена во него. Тој се обидува да не ја повреди и ја турка од себе. Кога викендот завршува тој повторно си заминува а девојката доаѓа на железничка за да го испрати. Додека го прегрнува во џебот му ја остава својата шиола. Штом момчето се враќа на училиште сфаќа дека тој всушност е монах. На полицата покрај креветот стои шиолатата од девојката.

TERARIJ

Brother or sister, cousins, friends and lovers, what are they? They are all of that. Living with a grandmother, that teaches and educates. Besides they are schooled, they are deprived from normal life. No friends. No obligations. Separated. They mean everything to each other.

WEEKEND

A student comes home for weekend. One girl is in love with him. He tries not to hurt her, by pushing her away. When weekend ends he leaves again and the girl comes to the railway station to say goodbye. While holding him, she's putting her arm in his pocket and leaves her barette. When the boy comes back to school we get that he actually is monk, where on the shelf beside the bed there is the barette from the girl.

Ивана Димова
Мона Паскалова

ШАХ-МАТ ЉУБОВ МОЈА

МИЛА ЈОВАНОВИЋ

Факултет за драмски уметности-Скопје
претстава на студентите од ФДУ,
кореографија - проф. Кренаре Невзати-Кери
режија - Ивана Ангелковска

CHECKMATE, MY LOVE

MILA JOVANOVIĆ

FDA-Skopje
Choreography by prof. Krenare Nevzati Keri
directed by Ivana Angelkovska

За првпат на Скомрахи имавме можност да видиме претстава работена на текст од студент по драматургија, во продукција на Академска сцена на ФДУ и надвор од задолжителната наставна програма. Иницијална идеја за овој проект е конкурсот за краток драмски текст на тема „правда“, распишан од Академијата за драмски уметности во Загреб, а во рамките на проектот наречен Регионална мрежа на академии. „Шах-мат љубов моја“ е селектираниот текст на овој конкурс од нашата школа, инаку предвиден како дел од омнибусот еднотинки, заедно со академиите од Белград, Нови Сад, Цетиње, Сараево, Загреб и Љубљана. Избраните еднотинки веќе беа изведени на студентскиот фестивал „KRADU“ во Загреб, и тоа во форма на сценски читања. Проектот е се уште во тек, претстои фазата на поставување на секој од текстовите на принципот „cross reference“ – едвај чекаме да го видиме текстот на Мила поставен во Белград а со режисер од Љубљана, како и комплетниот омнибус.

А, што се однесува до претставата што ја видовме, таа беше решена со минималистичка сценографија, една црна и друга бела коцка поставени пред шаховска табла. Оваа контрастна сценографија точно го отсликуваше ривалскиот однос помеѓу двата лика, кралицата и коњот. Репликите одлично ги изразуваа карактерите, неодлучноста на кралицата наспроти решителноста на коњот. Динамичната игра на актерите вклучуваше и координирани движења на сцената што ја надополнуваа карактеризацијата, со што успеаа да го уловат и до самиот крај да не го испуштат вниманието на преполното гледалиште.

For the first time we had the opportunity to see a performance based on a play written by our student of dramaturgy, production of the Academic stage of FDA Skopje, out of the compulsory curriculum. The initial idea for this project is the competition for short plays on subject “Justice,” announced by the Academy of Dramatic Arts in Zagreb, within the project called Regional Network of Academies. “Checkmate my love” is the selected play from our faculty, along with the plays from the academies from Belgrade, Novi Sad, Cetinje, Sarajevo, Zagreb and Ljubljana. The selected one-act plays were performed in a form of stage readings at the student festival “KRADU” in Zagreb. The project is still in progress, the next phase will be staging of each play in “cross reference” mode. We can’t wait to see Mila’s play set on the Belgrade stage directed by a student from Ljubljana and the whole omnibus.

About the performance we saw, it was determined with minimalist set design, one black and one white cube placed in front of a chessboard. This contrasting set design reflects the rival relationship between two characters, the white queen and the black knight. The cues are representing the characters in an excellent way, the Queen’s indecision against the knight’s determination. The dynamic performance of the actors included coordinated stage movements which were upgrading the characterization and they’ve managed to keep the attention of the audience till the very end.

Skoplje - Skomrahi....

Dan danas se sjećam putovanja sa predstavom tri sestre do Skoplja.. to možda nije bila Moskva, ali u tih par dana festivala mi smo se osjecali kao da smo tu gdje trebamo biti. Svi koji su nas dočekali u Skoplju su bili dovoljno sarmantni i gostoprivni da se zaljubimo u taj grad na samom početku. Pored svih tih okolnih stvari koje su nas kao studente najviše zanimali... hodanja po ubavoj Makedoniji, upoznavanje ubavih ljudi. Najviše me odusevila profesionalnost i nivo prisutna, mnogi mladi ljudi i profesori koje smo igrali, publika koja je bila kao studentima dao primjer kako jedan festival treba da izgleda i nama kao studentima kao vjetar u leđa da to igranje u Makedoniji i dan danas izdvajamo kao najljepše iskustvo. Narednih godina studiranja smo navijali i molili sve sile da bas mi budemo izabrani za naredni susret u Skoplju.

Alisa Čajić – studentica, ASU - Sarajevo

Prijatelji,

12 godina za redom biti gost Festivala Skomrahi...hm...e to je zaista posebno iskustvo. Takvu atmosferu jedinstva, druženja i gostoprivnosti teško je sresti bilo gdje.

Volim Skoplje, volim MNT i u njemu Acu tonca i Peru "kauboja", volim Dramski

Teatar i starog Bubuleta, volim FDU, volim Vlajku, Gošeta i Sotira, volim Viki i

Gogu...ma volim vas sve...
P.S. čekam zlatni sat...
Rusmir Efendić

ASU - Sarajevo

SKOMRAHI

Susreti studenata umjetničkih akademija SKOMRAHI u organizaciji Fakulteta dramskih umetnosti iz Skopja su jedina manifestacija na području bivše Jugoslavije koja je kvalitetom i kontinuitetom uspjela opravdati svoje postojanje.

Značaj ovakvih Susreta umjetničkih akademija, prvo sa područja bivše Jugoslavije, a potom i područja na kojem djeluju evropske pozorišne i filmske akademije je nemjerljiv. Boravak nastavnika i studenata tokom trajanja cijele manifestacije daju mogućnost uvida u rad, rezultate nastavnog procesa, sistem studiranja i komparaciju načina studiranja na različitim akademijama iz evropskih zemalja.

Izuzetna organizacija, visoko profesionalan i prijateljski odnos nastavnika, studenata i uposlenika Fakulteta dramskih umetnosti iz Skopja, uz nemjerljiva profesionalna iskustva i za nastavnike i za studente, pružaju prijatno okruženje za kreativnu razmjenu, sticanje iskustava, direktne kontakte sa studentima i nastavnicima drugih akademija, te kasniju primjenu stečenog znanja i iskustva u radu sa studentima u narednom periodu.

Akademija scenskih umjetnosti iz Sarajeva je sa svojim studentima sa Odsjeka za glumu i Odsjeka za režiju u Skopju boravila petnaest puta. Svaki novi odlazak na SKOMRAHE predstavlja i novi izazov i novo bogatstvo u pedagoškom iskustvu, kao i poziv na evaluaciju vlastitih pedagoških metoda potaknutih razgovorima, prisustvom na umjetničkim radionicama i neformalnim druženjima sa studentima i pedagozima prisutnim na Susretima.

Mnoge akademije bivše Jugoslavije su pokušavale praviti slične susrete, ali jedino je FDU Skopje uspio održati kontinuitet i visoko profesionalnu razinu, koja je svake naredne godine na višem nivou. Najznačajnije je, ipak, sve ono znanje koje studenti ponesu kao dobit nakon Susreta. Osim praćenja rada generacija studenata iz regiona, kroz kreativno prijateljsko druženje sa kolegama, a pod brižnim okom domaćina studenti nakon Festivala dobiju, u pravilu, novu motivaciju i želju da budu još bolji.

A ako su još bolji, onda, možda, i naredne godine putuju na SKOMRAHI.

Jer na Susretima SKOMRAHI u Skopju, mjesta ima samo za najbolje!
Prof. Admir Glamočak

Skomrahi Meetings have great value in the encounter of creative, academic works and human resources of Higher Education Institutions of Art in the Balkans and beyond, being not only a parade of interpretations, but also a school where students and teachers can grow up and develop academically and artistically. Personally to me, being in the leading position of the Faculty of Stage Arts and then as the Rector of the University of Arts, it has been a challenge that our school was represented worthily in these meetings.

Rector, prof. Petrit Malaj,
University of Arts, Tirana

From the Department of Drama
School of Fine Arts
Aristotle University of Thessaloniki
122, Egnatia street
Thessaloniki 546 22

To: the Dean / Prof. Lazar Sekulovski
And the: Studio manager, Vladimir Vasilevski
Faculty of Dramatic Arts,

Dear Professor Sekulovski and dear Mr. Vasilevski
Thank you for your kind letter of invitation to SKOMRAHI 2013 to be held at your distinguished institution between November 9 and November 15, 2013, with the aim of promoting intercultural understanding across the Balkans, by foregrounding the specifics of different cultures through the work, and educational programs between, and for, the students of the Faculties and Academies of Dramatic Arts. Our responsible Department staff have been deliberating the possibility of attending your versatile and stimulating projected workshops for SKOMRAHI 2013 throughout this summer, but it is most unfortunate that this time we have to decline your invitation.
Our students have returned from SKOMRAHI with wonderful memories in the last few years and both, them and the Department staff would have very much liked to participate this year also. Unfortunately, the current, dramatic financial state of our department (budget cuts have raised up to 80% during the last decade), and the impending personnel cuts announced by the government which may affect our Department (administrative staff, but shortly also academic staff) prohibit us from making any plans for subsidizing student visits to fellow institutions for educational purposes, despite the fact that we consider this a pleasant and educationally beneficial exchange. Please allow me to wish you 'good luck' to this year's SKOMRAHI event, and let us hope that we shall be able to meet again under that same umbrella when financial conditions ameliorate, in the not so-distant future.

With kind regards,
Antonios Glytzouris
Department Head

Na glumi nas uče od prvih koraka da radnja koju obavljamo na sceni mora biti logična, opravdana, cjelovita, svrsishodna i produktivna. Ako bismo još dosegli nivo i da je atraktivna onda smo sigurni da smo na dobrom putu. Ako vam kažem da SKOMRAHE najbolje mogu opisati kao takve sve ću vam reći. To je festival gdje je sve logično - domaćini prepuni ljubavi koju izvoze kada im se dodje u goste. Zaključak je i logično je da se svi na festivalu vole. Dalje, opravdan je zato što su kroz njega prošle generacije i generacije već sada ozbiljno odškolovanih glumaca. Prijateljstva koja su se začela na festivalu i danas ostaju. Cjelovit je u svakom smislu. I profesori i studenti jednako i sa velikom strašću učestvuju u samoj organizaciji i strukturi festivala. Svrsishodan je jer ima ogromnu moć spajanja ljudi a to je u našem poslu jedna od ključnih stvari. Produktivan je jer će iz svega prethodnog lansirati gomile generacija sa ubrzanom ljubavlju, strašću i doživljajem novih i vječitih prijateljstava. SKOMRAHI je dosegao naravno i nivo atraktivnog jer se izrodio iz grada koji miriše na strast, ljubav i dobrotu.

...
Za kraj još jedan stih koji je vama zasigurno poznat ,ali ja ga volim u svom aranžmanu otpjevati „Tamo gdje vječno GLUMA sja tamo je Makedonija“

van.prof. Alen Muratović, ASU - Sarajevo

РЕАЛИЗАЦИЈА НА БИЛТЕР

Маја Стевановиќ | Сашо Кокаланов | Марина Трајковска | Калија Киселички
Артин Селмани | Мона Паскалова | Ивана Димова | Ангелчо Трендов

ФОТОГРАФИЈА

Бранко Аврамовски | Марко Димитриевски | Александар Ристески | Кристијан Караџовски

ДИЗАЈН

Сашо Кокаланов | Марина Трајковска

REALIZATION OF THE NEWSLETTER

Maja Stevanovic | Saso Kokalanov | Marina Trajkovska | Kalija Kiselicki
Artin Selmani | Mona Paskalova | Ivana Dimova | Angelco Trendov

PHOTOGRAPHY

Branko Avramovski | Marko Dimitrievski | Aleksanadar Risteski | Kristijan Karadzovski

DESIGN

Saso Kokalanov | Marina Trajkovska

МИНИСТЕРСТВО ЗА КУЛТУРА

